

การผลักดัน "บ้านกาญจนาภิเษก" สู่นโยบายสำคัญพรรคการเมือง
โดย สภาองค์กรของผู้บริโภค

ดร.ทีปกร จิริจิตกุลชัย
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ 12 มกราคม 2566 เวลา 14.00 – 15.30 น.

ประเด็นคำถาม:

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บ้านกาญจนาภิเษกเกิดขึ้นได้จริง คืออะไร?

ขอขอบคุณดีเกี่ยวกับข้อเสนอจากนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำของประเทศ

9 ก.ย. 52

9 ก.ย. 52

“ผมคิดว่า อยู่ในวิสัยที่จะบูรณาการกันได้ ถ้าตั้งใจจะบูรณาการ ไม่ได้ตั้งท่าอย่างเดียว

แต่เราต้องคำนึงต่อไปด้วย การบูรณาการไม่ใช่ช่วงออกแบบเท่านั้น ช่วงการดำเนินการ .. สิ่งหนึ่งที่ข้าราชการทุกคน
หวงแหนมาก ก็คือกฎหมายที่ตัวเองดูแล ..

ขั้นต้นเลย กฎหมายอันนี้ จะต้องไม่มีรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง หรือ รัฐมนตรี X รัฐมนตรี Y เป็นผู้รักษาการแต่ผู้
เดียว มันจะต้องมีมากกว่า 1 รัฐมนตรี”

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.อัมมาร สยามวาลา

นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ใครๆก็มีบ้านาญได้!

ลงเอยอย่างไร? 9 ก.ย. 52

<https://www.youtube.com/watch?v=SrJ2aeRSDLA&t=99s>

11 มี.ค. 52

สำหรับงานออกแบบระบบบำนาญของชาตินอกจากงานศึกษาวิจัยในชุดนี้ทราบว่า ยังมีของกระทรวงการคลังอีกชุดหนึ่งซึ่งถึงขั้นเสนอออกเป็นกฎหมาย ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจะต้องช่วยกันคิดและถอดออกมาตอบโจทย์ที่เปิดให้รับฟังวันนี้ โดยเฉพาะข้อสงสัยเรื่องจำนวนเงินเริ่มต้น 500 บาท ที่รัฐบาลปัจจุบันสัญญาว่าจะจ่ายเป็นเงินเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งต่อไปเงินจำนวนนี้จะปูดขึ้น ยังไม่รวมกับอัตราเงินเฟ้อที่จะเกิดต่อไป อยากฝากให้ช่วยหาทางจัดการไฟแนนซ์ให้เกิดประสิทธิภาพที่สุด

“....ซึ่งรัฐจะคำนึงถึงตลอดว่าเงินที่ได้มาจ่ายนั้นมาจากส่วนไหน ขณะที่คนทั่วไปมักจะคิดว่ารัฐเป็นอาเสีย ก็จะไม่ค่อยแต่รอรับการช่วยเหลืออย่างเดียว ทั้งที่ข้อเท็จจริงแล้วทุกบาททุกสตางค์ที่รัฐมีนั้นมาจากพวกเรา ต้องหาเงินจากประชาชนมาเพื่อให้กับประชาชนอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่เป็นเงินฟรีมาจากรัฐที่ลอยอยู่บนฟ้า แต่มาจากประชาชนด้วยกัน”

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดเวทีระดมความเห็นเชิงนโยบายเรื่อง “การออกแบบระบบบำนาญแห่งชาติ”

<https://www.ryt9.com/s/prg/537504>

การจัดตั้งกองทุนบำนาญแห่งชาติขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้ยามชราภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า โดยให้ประชาชนทุกคนที่ไม่ใช่ข้าราชการหรือข้าราชการบำนาญ เข้ามามีส่วนร่วมในการออม สำหรับผู้มีอายุ 20 -59 ปี และรัฐบาลมีบทบาทในการอุดหนุนทางการเงินบางส่วนเท่านั้น ส่วนผู้มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป หมายถึงผู้ที่รับเบี้ยยังชีพในปัจจุบัน รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบทางการเงินทั้งหมด เนื่องจากไม่สามารถออมเงินภายใต้ระบบใหม่ได้ รัฐบาลจ่ายให้ทุกคน

ดร.วรเวชม์ สุวรรณระดา จากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะนักวิจัยผู้ออกแบบระบบบำนาญแห่งชาติ มูลนิธิสธารณสุขแห่งชาติ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดเวทีระดมความเห็นเชิงนโยบายเรื่อง “การออกแบบระบบบำนาญแห่งชาติ”

<https://www.ryt9.com/s/prg/537504>

ตัวอย่างงานวิจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง เริ่มศึกษากันมาตั้งแต่ 15 ปีก่อน

- วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ และคณะ, 2551. หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุไทย. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ
- สมชัย จิตสุชน จิราภรณ์ แผลงประพันธ์ ยศ วัชรคุปต์ และ นันทพร เมธาคณวุฒิ. 2554. สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้า ภายในปี พ.ศ. 2560. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. รายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วรเวศม์ สุวรรณระดา และ วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. 2553. สวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (สทส.) และ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) 2555. การประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุ และแหล่งที่มาของเงิน. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ

ตัวอย่างงานวิจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง เริ่มศึกษากันมาตั้งแต่ 15 ปีก่อน (ต่อ)

- วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. 2556. การออกแบบระบบบ้านนาญแห่งชาติ นโยบายและการจัดการ. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ
- วรเวชม์ สุวรรณระดา. 2558. การปฏิรูประบบบ้านนาญกับความยั่งยืนทางการคลัง. สัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย 2558
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). 2558. การบูรณาการระบบบ้านนาญแห่งชาติ. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ

ไม่ใช่เพียงแค่งานวิจัยเท่านั้น

ตัวอย่างความพยายามขับเคลื่อนของภาคประชาชนและภาคการเมือง

1. ร่างพระราชบัญญัติบำนาญพื้นฐานถ้วนหน้า พ.ศ. (โดย นางสาววรรณวิภา ไหม่สน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับ คณะ เป็นผู้เสนอ)
2. ร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. (โดย นายนิมิตร เทียนอุดม กับ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
3. ร่างพระราชบัญญัติเงินบำนาญประชาชน พ.ศ. (โดย นายประสงค์ บุรณพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
4. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการการออมเพื่อการเกษียณแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (โดย นายพิสิฐ ลี้อาธรรม และ คณะ เป็นผู้เสนอ)

ความพยายามของภาคประชาชน และ ภาคการเมือง เพื่อผลักดันระบบบำนาญคุ้มครองความยากจน ยังไม่ประสบความสำเร็จ

โดยข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับ ร่าง พรบ. ฉบับต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถผ่านเข้าสภาได้..

“ทำให้เกิดภาระผูกพันงบประมาณในอนาคตที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการคลังของ
ประเทศในระยะยาว”

“เป็นการจ่ายเงินบำนาญชั่วคราว ที่เป็นภาระต่องบประมาณของประเทศ”

“การกำหนดให้มีระบบบำนาญพื้นฐานถ้วนหน้าจะทำให้เกิดภาระผูกพันงบประมาณในอนาคตที่เพิ่มมากขึ้น
ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการคลังของประเทศในระยะยาว ”

รายงานสรุปความคิดเห็นและผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำหรับ

1. ร่างพระราชบัญญัติบำนาญพื้นฐานถ้วนหน้า พ.ศ. (โดย นางสาววรรณวิภา ไผ่สน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับ คณะ เป็นผู้เสนอ)
2. ร่างพระราชบัญญัติบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. (โดย นายนิมิตร เทียนอุดม กับ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)
3. ร่างพระราชบัญญัติเงินบำนาญประชาชน พ.ศ. (โดย นายประสงค์ บุรณพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
4. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการการออมเพื่อการเกษียณแห่งชาติ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (โดย นายพิสิฐ ลิ้อารม และคณะ เป็นผู้เสนอ)

และอีกฉบับที่มีปัญหา
ไม่รับรอง

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๔๐๔/๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขรับ ๐๔๐๔/๒๕๖๔
วันที่ ๑๕ ต.ค. ๖๔
เวลา ๑๕.๕๖ น.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๔/๑๑๒๘๓ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีอยู่ระหว่างขอทราบความเห็น
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติบำนาญผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
(นายพีระวิทย์ เรื่องลือตลภาค กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาว่าเป็น
ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๔ ความละเอียด
แจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมความเห็น
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว
มีบัญชาไม่รับรองร่างพระราชบัญญัติบำนาญผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน พ.ศ. (นายพีระวิทย์ เรื่องลือตลภาค
กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายประทีป กิริติเรขา)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

https://lis.parliament.go.th/attach/mod03/mod03_20210304111205.pdf?fbclid=IwAR0IH_oMHE9aQU6P-453ktSfFe6mHFzs2w6YpczkFZ4Jiop29TgHW7NGnIQ

5 ม.ค. 65

เมื่อพรรคการเมืองเริ่มชูนโยบายบำนาญถ้วนหน้า 3,000 บาท

 Thairath - ไทยรัฐออนไลน์ 45m · 🌐

#ข่าวหน้า1 “บิ๊กตู่” ฉะนโยบายบางพรรคแจกเงินประชาชน 3-5 พันบาท สั่ง “วิษณุ” จัดกฎหมายเอาผิด #ไทยรัฐออนไลน์

THAIRATH.CO.TH
“บิ๊กตู่” มอบวิษณุเช็ก นโยบายแจกเงิน จะพูดไม่รับผิดชอบ พรรคหลักไถ่หาเสียง

ระดับสูง นอกจากนี้ยังหยิบยกกรณีบางพรรคเสนอนโยบายให้เงินประชาชนเดือนละ 3,000-5,000 บาท ว่า “ที่รัฐบาลมีนโยบายเยียวยาเพราะอยู่ในสถานการณ์โควิดที่บางพรรคพูดเรื่องการแจกเงินนั้นพูดได้อย่างไร ไม่รับผิดชอบ พูดมาแล้วทำได้หรือไม่ ขอไปดูก่อนว่ามีกฎหมายไหนกำกับดูแลเรื่องการหาเสียงหรือไม่ ให้นาย**วิษณุ เครืองาม** รองนายกฯ ช่วยดูว่าทำได้หรือไม่ มีงบประมาณหรือไม่ พูดเกินจริงไปหรือเปล่า ช่วงนี้อ่าหาเสียงเกินไป ยังไม่ใช่ช่วงที่ควรทำ ช่วงนี้ช่วยกันทำงานไปก่อน คงต้องกันอีกปีกว่า ขอบขอบคุณทุกคนที่ให้ความร่วมมือตลอด 3 ปีที่ผ่านมา หวังว่าจะร่วมมือกันเช่นนี้ตลอดไป”

<https://www.thairath.co.th/news/politic/2280052>

แต่ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคการเมือง ก็ยังคงพยายามสู้ต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุและบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ.

เสนอโดย นางสาวรังสีมา รอดรัศมี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคประชาธิปัตย์) กับคณะ
และนายสมศักดิ์ คุณเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พรรคพลังประชารัฐ)

ร่าง พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญ อาทิ

๑. เปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นพระราชบัญญัติผู้สูงอายุและบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖
๒. ปรับเปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินและอัตราการจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุ จากการจ่ายเงินแบบขั้นบันได เป็นการจ่ายเงินบำนาญพื้นฐานเป็นรายเดือน เพื่อเป็นหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุตามอัตราที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ควรมีอัตราไม่ต่ำกว่าเส้นแบ่งความยากจน ที่กำหนดโดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปีก่อนจ่าย ...
๓. กำหนดให้มีการศึกษาเพื่อปรับปรุงอัตราการจ่ายเงินบำนาญพื้นฐานทุกสามปี เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

น.ส.รังสีมา รอดรัศมี ประธานคณะกรรมการการสวัสดิการสังคม และคณะ แลงข่าวเกี่ยวกับร่าง
พระราชบัญญัติผู้สูงอายุและบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=76021&filename=welcome2019

30 พ.ค.65

“มีงานวิจัยของอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ทำให้เรา บอกว่า ถ้าจะทำให้ทุกคนพ้นเส้นความยากจน เบี้ยผู้สูงอายุน่าจะอยู่ที่ประมาณ 2,000 บาท/เดือน แต่เราเองก็สนับสนุนตัวเลขที่ภาคประชาสังคมหรือประชาชนที่กำลังเคลื่อนไหวตอนนี้ คือ 3,000 บาท/เดือน ซึ่งมีความเป็นไปได้

ถ้าผู้สูงอายุทุกคนได้ 3,000 บาท ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งอยู่ในวิสัยที่รัฐบาลสนับสนุนได้ แต่เราก็ต้องเพิ่มมาตรการอื่นๆ ด้วย เช่น ส่งเสริมการออมตั้งแต่ในช่วงที่เขา还不是เป็นผู้สูงอายุ”

“ปัญหา คือ เราไม่กล้าปฏิรูปวิธีใช้จ่ายงบประมาณ หน่วยราชการไหนไม่จำเป็น ก็ควรจะยุบไป หรือตัดงบไป งบส่วนไหนไม่เกิดประสิทธิภาพ ก็ต้องตัด ถ้าทำแบบนั้น เราจะมั่งมีมาจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างหลักประกัน สร้างสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในประเทศไทยที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ”

นพ.ภูษิต ประคองสาย เลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.)

<https://isranews.org/article/isranews-scoop/109179-The-future-Elderly-pension-policy-report.html>

30 พ.ค.65

“การเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุ น่าจะเหมือนกับเรื่องหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในช่วงเริ่มต้น ซึ่งตอนนั้นคนก็ถามว่าจะเอางบมาจากไหน แต่ถ้ารัฐบาลมีเจตจำนงทางการเมืองที่จะปรับปรุงอะไร มันจะทำได้ แต่ถ้าไม่มีเจตจำนง มันก็ไม่ไปไหน เพราะไม่คิดจะทำ ซึ่งวันนี้เรื่องการปรับเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุมีข้อเสนอเยอะแยะไปหมด แต่ถ้าผู้กำหนดนโยบายไม่มีเจตจำนงที่จะทำ ข้อเสนอต่างๆก็ไม่มีผลอะไร”

ผศ.ดร.ดวงมณี เลาวกุล คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

<https://isranews.org/article/isranews-scoop/109179-The-future-Elderly-pension-policy-report.html>

30 พ.ค.65

“เรื่องนี้ ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของรัฐบาล อย่าเพิ่งไปบอกว่าเงินไม่พอ ใครก็พูดทั้งนั้นว่าเงินไม่พอ แต่เรื่องนี้เป็นการบริหารจัดการเงิน ถ้ารัฐบาลบอกให้ประชาชนรู้จักออมเพื่อจะได้มีเงิน เราก็อยากจะกับรัฐบาลว่า รัฐบาลก็ต้องรู้จักออมเหมือนกัน อย่างลดการซื้ออาวุธสงครามลง ก็จะทำให้เรามีงบส่วนหนึ่งเข้ามาได้”

“ตอนนี้เราไม่ได้อยู่ในภาวะสงคราม งบจัดซื้ออาวุธจะลดลงได้ไหม แล้วสวัสดิการที่รัฐบาลให้กับข้าราชการเยอะไปหรือไม่ และจะปรับอย่างไรให้กระจายไปสู่ประชาชนอื่นๆได้ไหม ซึ่งรัฐบาลต้องมาคิดเรื่องนี้ แต่เท่าที่เห็น รัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการประชาชน”

สุรรัตน์ ตรีมรรคา เครือข่ายประชาชนเพื่อรัฐสวัสดิการ

<https://isranews.org/article/isranews-scoop/109179-The-future-Elderly-pension-policy-report.html>

30 พ.ค.65

“ถ้าไม่มีการปรับเพดานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขึ้นไป ตัวเลขความเหลื่อมล้ำรายได้จะยิ่งห่างออกไปเรื่อยๆ”

“วันนี้ทุกพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็น ส.ส.ฝ่ายรัฐบาล และพรรคฝ่ายค้าน มีเสียงไปทางเดียวกันว่า ให้เพิ่มบำนาญผู้สูงอายุ แต่ว่าฝ่ายบริหาร คือ นายกฯไม่เห็นรับรองลงมา”

วรรณวิภา ไผ่สน ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

<https://isranews.org/article/isranews-scoop/109179-The-future-Elderly-pension-policy-report.html>

27 พ.ค.65

"แนวทางการเสนอกฎหมายบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ" (2564) โดยคณะกรรมการการสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล ร่วมกันอภิปรายแสดงความเห็น ส่วนใหญ่สนับสนุนรายงานการศึกษาดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าเงินบำนาญ 3,000 บาท จะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้ผู้สูงอายุ และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน แต่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ควรหาวิธีบริหารรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่แบบราชการ เพราะมีข้อจำกัดมากทำให้เกิดความล่าช้า ซึ่งหวังว่ากฎหมายบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ จะเป็นการปักธงสวัสดิการถ้วนหน้า เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

หลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ใช้เวลาพิจารณารายงานการศึกษาแนวทางการเสนอกฎหมายบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ เกือบ 5 ชม. ได้ผ่านความเห็นชอบต่อรายงานดังกล่าว เพื่อให้สภาส่งต่อไปยังรัฐบาล ให้ดำเนินการตามรายงานต่อไป

สภาฯ เห็นชอบส่งต่อ 'บำนาญแห่งชาติ' ให้รัฐบาล หวังลดเหลื่อมล้ำ-สร้างสวัสดิการ

<https://workpointtoday.com/politics-par27052562/>

สภาฯ หนุน 'บำนาญแห่งชาติ' เตรียมส่งต่อรัฐบาล หวังเป็น 'สวัสดิการถ้วนหน้า-ลดเหลื่อมล้ำ'

<https://www.dailynews.co.th/news/1090159/>

27 พ.ค.65

ตนหวังว่า ส.ส.ในสภาจะเห็นด้วยกับประชาชนในการนำรายงานฉบับนี้เสนอต่อและกดดัน พล.อ.ประยุทธ์ให้เซ็นรับรอง
กฎหมายบำนาญพื้นฐานถ้วนหน้าฉบับสุดท้ายที่อยู่ในมือเข้าสู่สภาต่อไป

วรรณวิภา ไผ่สน ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

https://www.matichonweekly.com/hot-news/article_559467

ข้อสรุป:
ปัญหาหลัก คือ ไม่มีเจตจำนงทางการเมือง

ประเด็นคำถาม:

การให้บำนาญกับทุกคนอย่างถ้วนหน้ามีประสิทธิภาพกว่าการเลือก
ให้เฉพาะกลุ่ม เช่น คนจนอย่างไร?

ทำไมจึงควรถววนหน้า

ทำไมจึงควรถ่วงน้ำหนัก

- บริหารจัดการง่าย
- ไม่ต้องใช้ระบบราชการมาพิสูจน์ความจนหรือตรวจคุณสมบัติ
- คนจนไม่ตกหล่น
- แม้จะใช้งบประมาณสูงกว่า แต่ก็ยังเป็นประโยชน์กับทุกคน
 - หากใช้กลไกภาษี จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ

"ในการทำนโยบายใดๆ ถ้าเมื่อไหร่ที่มีการตั้งเกณฑ์ว่ากลุ่มไหนจะได้ประโยชน์จากนโยบาย จะต้องมีการทดลองเสมอ ประเด็นนี้เป็นความรู้พื้นฐานของคนออกแบบนโยบายเลยว่า เมื่อไหร่ก็ตามที่มีกระบวนการคัดกรอง ไม่ว่าจะออกแบบมา ดีแค่ไหนก็ตาม มันจะมีข้อผิดพลาดสองประเภทคือ inclusion error กับ exclusion error สมมติเรากำหนดเกณฑ์ว่าคนที่ จะได้รับเงินจะต้องยากจนเท่านั้น inclusion error คือคนที่เข้าถึงนโยบายแต่ดันไม่ใช่คนจน ส่วน exclusion error คือ คนที่ควรจะเข้าถึงนโยบายแต่กลับเข้าไม่ถึง ในส่วนของ exclusion error นี้แหละที่เรียกว่า ‘คนจนตกหล่น’"

ดร.สมชัย จิตสุชน

ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาอย่างทั่วถึง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

<https://www.the101.world/somchai-jitsuchon-on-universal-cash-transfer-programme/>

"Universal or near-universal approaches deserve more consideration than they often receive."

Abhisit Banerjee

2019 Nobel Prize laureate

Professor of Economics, Massachusetts Institute of Technology

<https://economics.mit.edu/sites/default/files/2022-10/annurev-economics-080218-030229.pdf>

"maybe we shouldn't be trying to target on who is poorest in the first place"

David McKenzie
Lead Economist, World Bank

<https://blogs.worldbank.org/impactevaluations/weekly-links-november-16-remembering-tn-targeting-vs-universal-transfers-debates-farcical-robustness>

ข้อเสนอของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 (เฉพาะพรรคร่วมรัฐบาล)

- พลังชาติไทย 5,000 บาท/เดือน
- ประชาภิวัฒน์ 5,000 บาท ต่อเดือน
- เศรษฐกิจใหม่ 3,000-5,000 บาท ต่อเดือน
- พลังท้องถิ่นไท 3,000 บาท/เดือน
- ประชาธิปไตยใหม่ 3,000 บาท/เดือน
- ชาติไทยพัฒนา 2,000 บาท/เดือน
- ชาติพัฒนา 2,000 บาท/เดือน
- รวมพลังประชาชาติไทย 1,500 บาท/เดือน
- ประชาธิปัตย์ 1,000 บาท/เดือน
- พลังประชารัฐ 1,000 บาท/เดือน
- ภูมิใจไทย ไม่ได้เสนอ

[ไม่ชัดเจนว่า ถ้วนหน้าหรือไม่]

ข้อเสนอของพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566

- พรรคแรงงานสร้างชาติ 3,000 บาท/เดือน
 - ประชาชาติ 3,000 บาท/เดือน
 - ไทยสร้างไทย 3,000 บาท/เดือน
 - ก้าวไกล 3,000 บาท/เดือน
-
- (สืบค้นด้วย Google News ณ วันที่ 11 ม.ค.2566)

[ชัดเจนว่า "ถ้วนหน้า"]

ประเด็นส่งท้าย:
เอาจบประมาณมากจากไหนสำหรับ “ถั่วหน้า”

ข้อเสนอแนวทางการหารายได้มาทำรัฐสวัสดิการ

- ก้าวไกล

- ✓ ตัดลดงบประมาณที่ไม่จำเป็น เช่น ลดขนาดกองทัพและเรียกคืนธุรกิจกองทัพ ลดงบกลาง ลดโครงการที่ไม่จำเป็น
- ✓ การเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีที่มีอยู่แล้ว เช่น การจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลที่เป็นธรรมระหว่างทุนใหญ่กับผู้ประกอบการรายย่อย
- ✓ ภาษีก้าวหน้าประเภทใหม่ที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เช่น ภาษีที่ดินรวมแปลงในกรณีที่ดินบุคคลครอบครองที่ดินจำนวนมากที่กระจัดกระจายอยู่เต็มไปหมดทั่วประเทศ และ ภาษีความมั่งคั่ง (ทรัพย์สินสุทธิเกิน 300 ล้านบาท)

[ชัดเจนว่า "ถ่วนหน้า"]

ประเด็นคำถาม:

คนมักกังวลว่า การให้สวัสดิการกับทุกคนจะเป็นภาระงบประมาณ
กรณีของประเทศไทย เราจะใช้เงินจากส่วนไหนมาจัดสวัสดิการได้
บ้าง เงินงบประมาณของประเทศมีพอจริงหรือไม่?

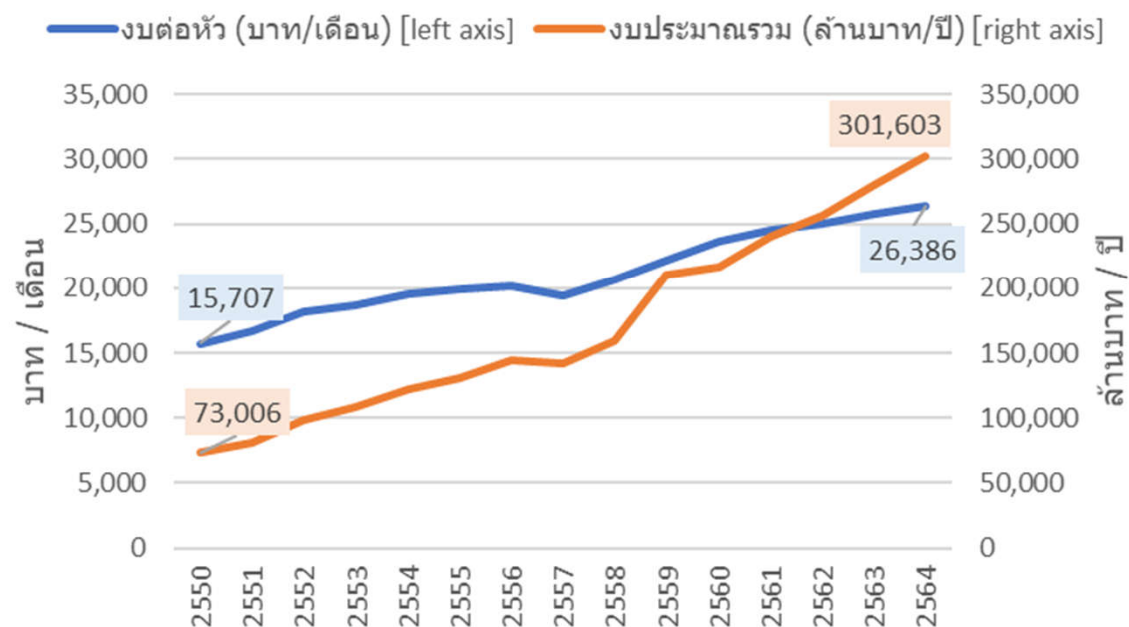
หากจะมองว่า การดูแลผู้สูงวัยที่เคยช่วยสร้างชาติ เป็นภาระงบประมาณ
ขอให้ตระหนักถึงสภาพความเป็นจริงของประเทศ

ผู้ที่คัดค้านเอง ได้รับเงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ อย่างมั่นคง

ในขณะที่ จำนวนผู้รับสิทธิ เพิ่มขึ้นจาก 3.9 แสนคนในปี 2550 เป็น 9.5 แสนคนในปี 2564

พร้อมกับงบต่อหัวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 1.6 หมื่นบาท/เดือน ในปี 2550 เป็น 2.6 หมื่นบาท/เดือน ในปี 2564 (รูปด้านล่าง)

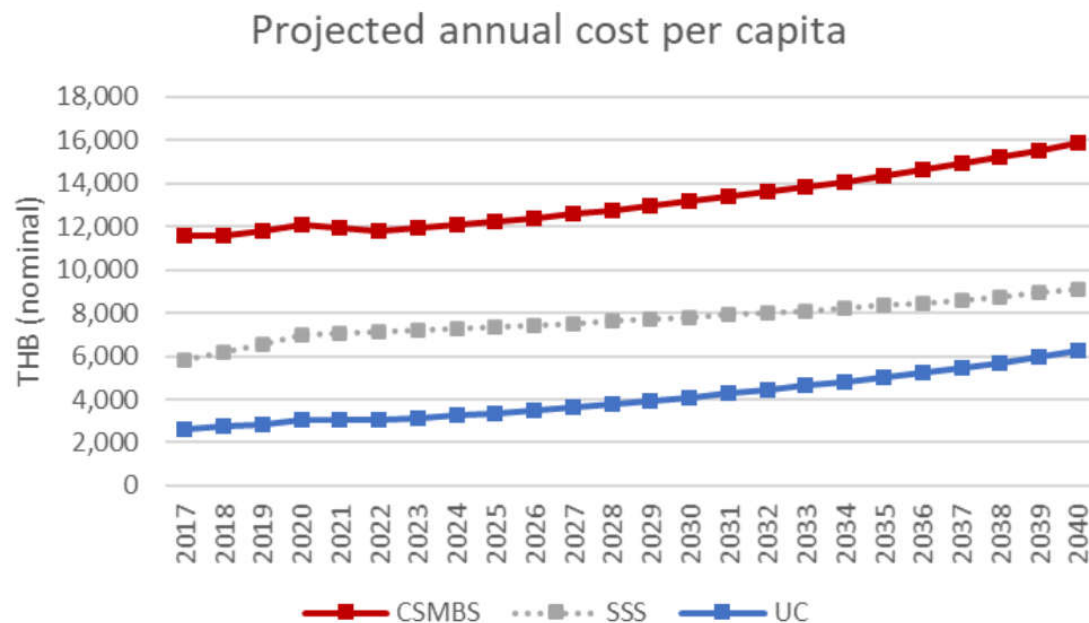
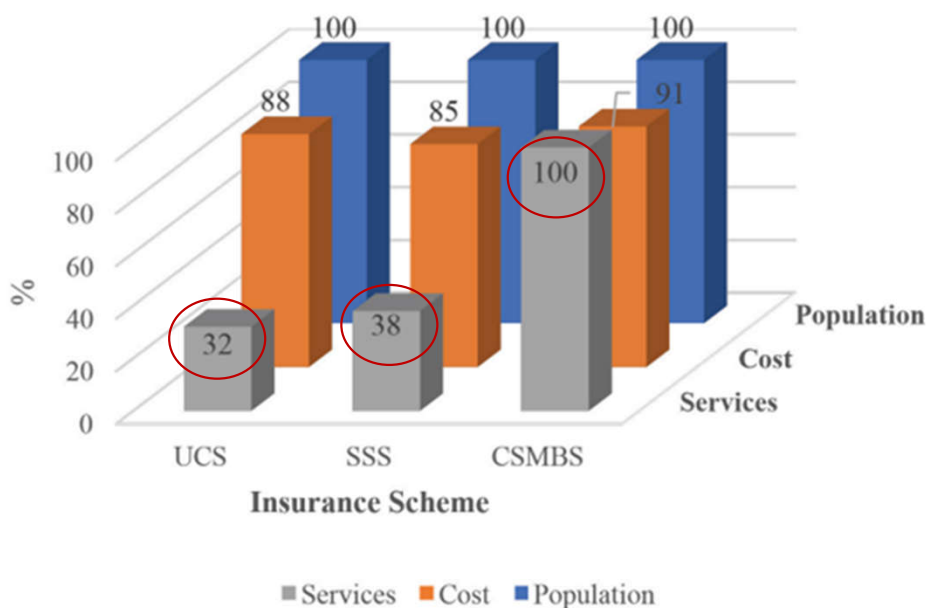
งบประมาณเงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ของข้าราชการ

หมายเหตุ: คำนวณจาก “จำนวนผู้รับ เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ” และ “ผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการ เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ” (กรมบัญชีกลาง)

นอกจากมีบำนาญมั่นคงปลอดภัย ยังมีค่าใช้จ่ายต่อหัวสำหรับสวัสดิการรักษายาบาล (CSMBS) แพงกว่าระบบอื่น

- ปัญหาความไม่เป็นธรรมด้านคุณภาพการให้บริการและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัว จะเรื้อรังต่อไปในอนาคต ทั้งที่จะต้องเผชิญกับแนวโน้มของแรงกดดันทางการคลัง (fiscal stress)

ทีปกร จิริฐิตกุลชัย (2565) ลักษณะความเหลื่อมล้ำในแต่ละมิติของลูกบาศก์หลักประกันสุขภาพ
 ถัดหน้า: ข้อค้นพบจากข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2563.
 วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 16 (1) : 5-15.

ทีปกร จิริฐิตกุลชัย (2564) การพัฒนาประสิทธิภาพทางการคลังที่ยั่งยืนสำหรับระบบหลักประกันสุขภาพ
 และแบบจำลองการจัดสรรทรัพยากรกำลังคนด้านสุขภาพ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

ความคาดหวังที่จะได้สวัสดิการข้าราชการที่ดี เพราะเชื่อว่า รายได้น้อยกว่าภาคเอกชน

- แต่คนที่ทำงานเต็มเวลาในภาครัฐ ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าภาคเอกชน ซึ่งต้องจ่ายสมทบประกันสังคมด้วย

ผลตอบแทนการทำงานต่อชั่วโมง (บาท) ของ Full-time Wage Workers อายุ 15-64

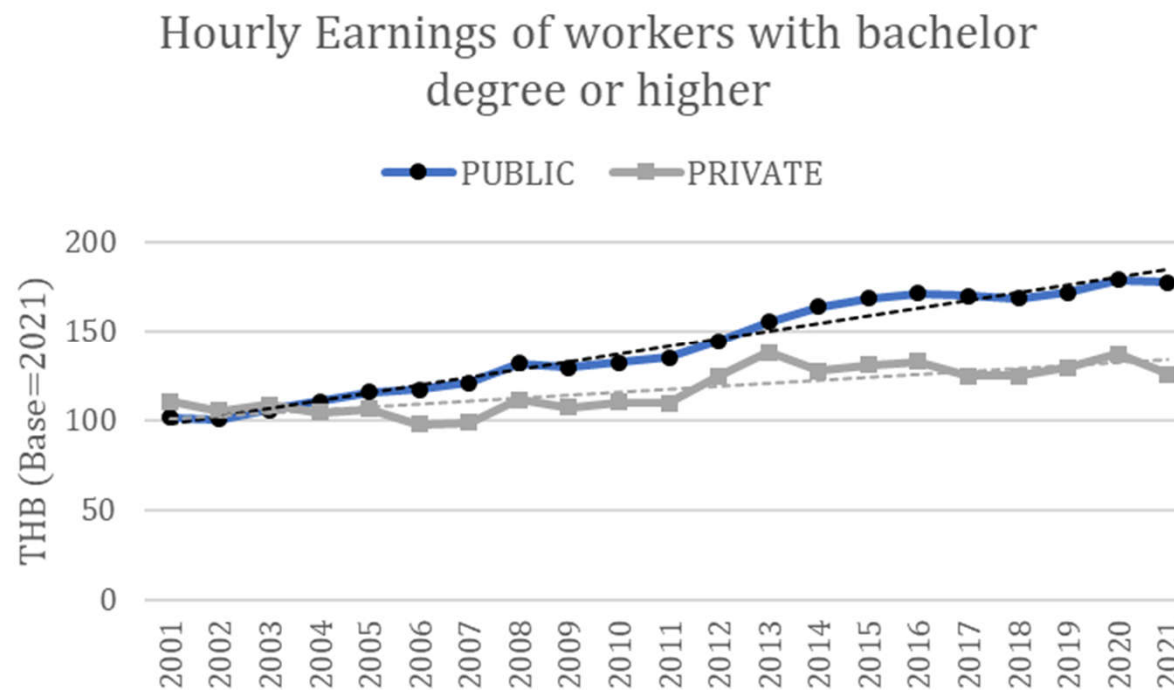

ที่มา: สำนวนภาวะการทำงานของประชากร (LFS 2001Q1-2018Q1) โดยควบคุมปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ (2-digit ISCO-88) สาขาอุตสาหกรรม (TSIC) ภูมิภาค จังหวัด และในนอกเขตเทศบาล ด้วย linear regression

ทีปกร จิริจิตกุลชัย (2564) การพัฒนาประสิทธิภาพทางการคลังที่ยั่งยืนสำหรับระบบหลักประกันสุขภาพ และแบบจำลองการจัดสรรทรัพยากรกำลังคนด้านสุขภาพ. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

รูปก่อนหน้ามีแรงงานนอกระบบราคาถูกมีชีวิตรบร้อนภาคเอกชนด้วย

- ดังนั้น ลองมาดูเฉพาะ “ความแตกต่างของค่าจ้างของแรงงานส่วนน้อยที่มีโอกาสได้เรียนมหาวิทยาลัย”

Source: Labor Force Survey

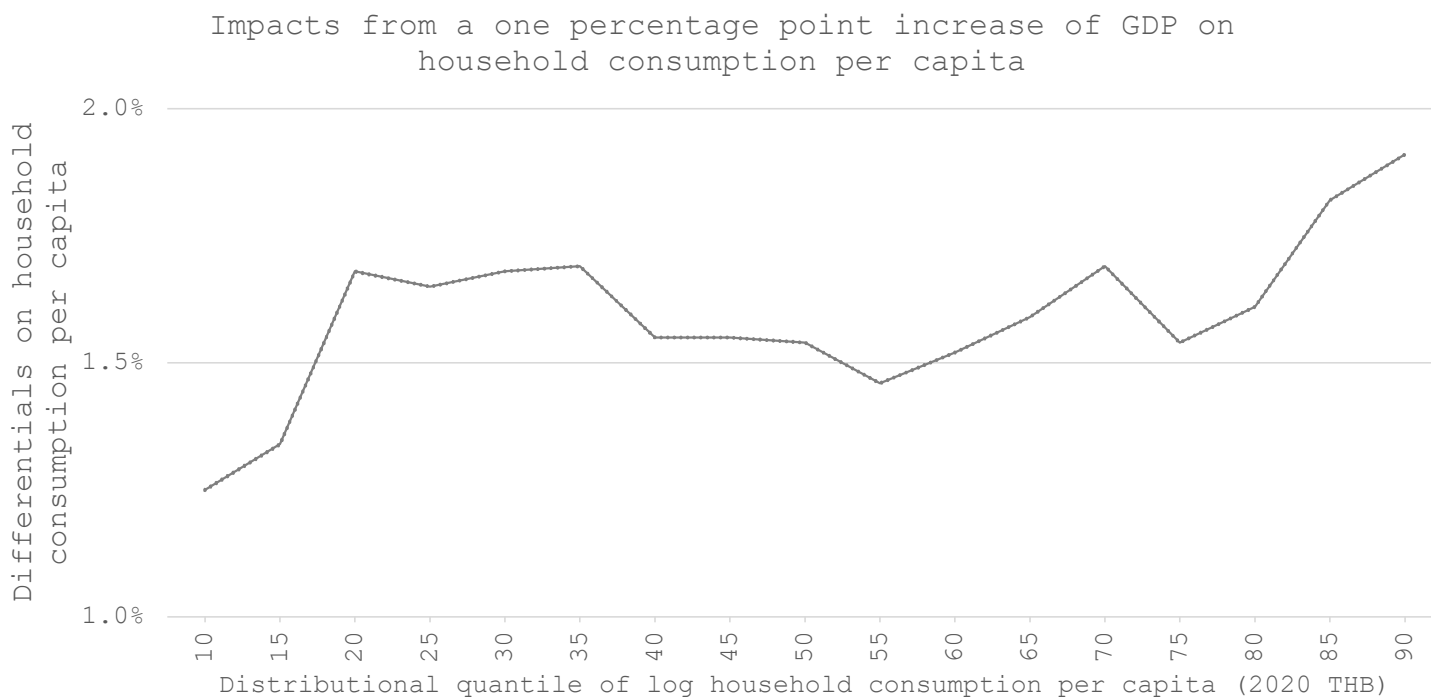
ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ผู้ที่คัดค้าน จะสามารถเข้าใจถึงความเดือดร้อนของคนไทยส่วนใหญ่ หรือไม่?

- ข้อมูลพื้นฐานบางประการ
 1. มัธยฐาน (median) หรือ ค่ากลางของการบริโภคของคนไทย คือ เดือนละ 6 พันบาท หรือ วันละ 200 บาท
 2. ปีแรกของโควิด คือ พ.ศ. 2563 มีผู้สูงอายุยากจนพุ่งขึ้นในหลายจังหวัด และกลุ่มยากจนที่สุด คือ ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิดมากที่สุด ซึ่งผู้สูงอายุยากจนส่วนใหญ่ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 3. หนี้สินเป็นปัญหาที่สำคัญของครัวเรือนไทยโดยกลุ่มครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนสูงอายุ ราวร้อยละ 38
 4. ภาระค่าใช้จ่ายหนี้ต่อเดือน ส่งผลกระทบต่อกลุ่มวัยที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ โดยมีผลทำให้เงินออมในวัยทำงานไม่เพียงพอ
 5. รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุ 65 ปีขึ้นไปอยู่ที่ 4,000 บาท แต่หากพิจารณารายได้หลังหักค่าใช้จ่ายรวมการจ่ายหนี้เหลือเพียงราว 2,000 บาทต่อเดือน

ทีปกร จิริจิตกุลชัย, ดวงมณี เลาวกุล และคณะ (2565) การวิเคราะห์ช่องว่างทางการคลัง แหล่งรายได้ และความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจของการเมืองการจัดตั้งระบบบำนาญแห่งชาติ โดยคำนึงถึงผลกระทบของ COVID-19 ที่มีต่อผู้สูงอายุ. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ.

ครัวเรือนระดับล่าง ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของ GDP ในสัดส่วนที่น้อยกว่า

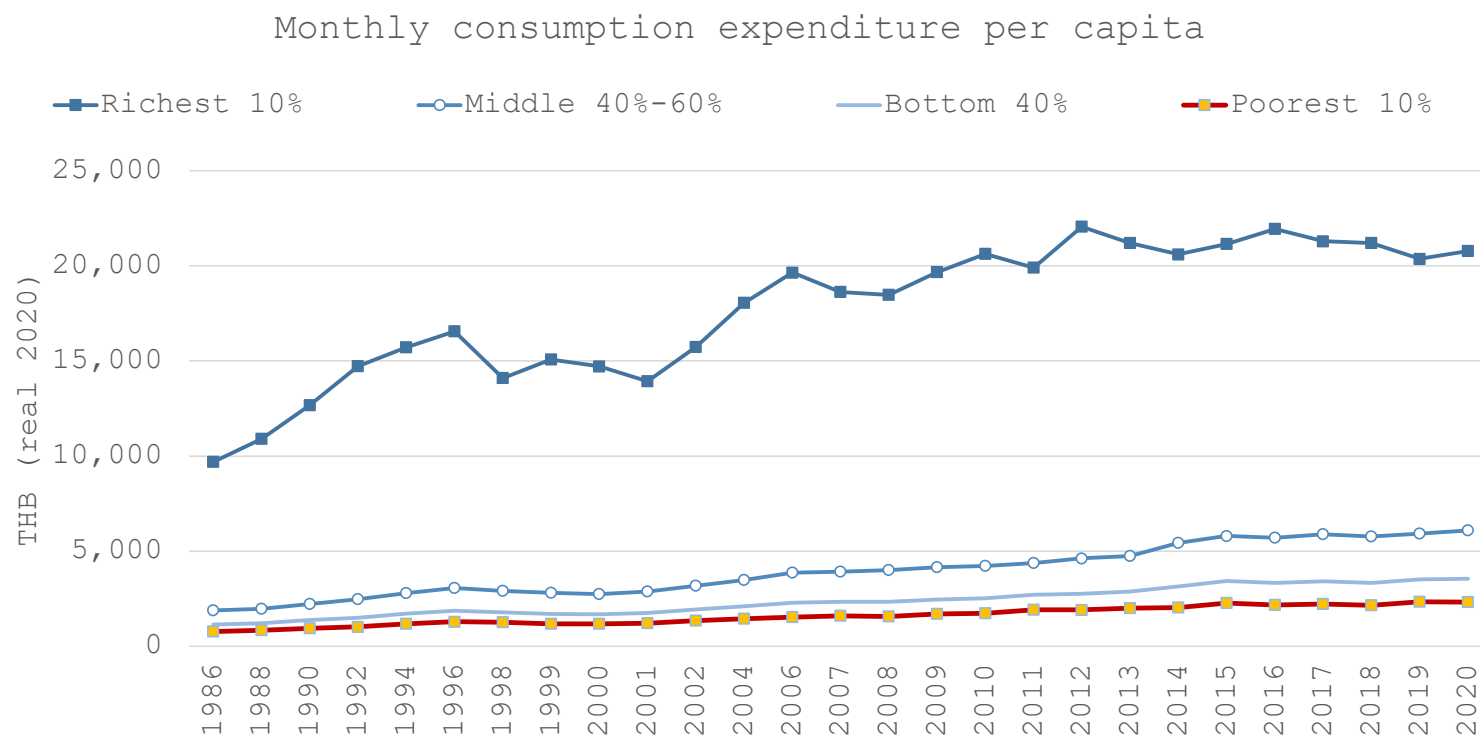
- การเพิ่มขึ้น 1% ของ GDP ช่วงปี 2545-2563 (2002-2020) มีผลต่อการบริโภคครัวเรือนเฉลี่ยต่อหัวของ bottom 20% โดยได้รับประโยชน์น้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ของครัวเรือนไทย
- เกือบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ครัวเรือนรายสุกระดับบน ได้รับประโยชน์มากกว่าจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

Note: ทีปกร จิริรัฐกุลชัย, สิทธิศักดิ์ สีสานนท์, และ ภรณ์วรรธน์ พึ่งวิริยะ (2565). The estimated coefficients from unconditional quantile regression as the impacts of GDP growth on per capita consumption expenditure, given the heterogeneous controls on households, time, and locations using the household SES 2002-2020 (N = 1,961,528)

คนระดับล่างแทบไม่มีโอกาสจะได้ลืมตาอ้าปากเลย

- ช่องว่างยังคงขยายเพิ่มมากขึ้นตลอดช่วง 35 ปีที่ผ่านมา ซึ่งความเหลื่อมล้ำด้านการบริโภคยังคงดำเนินต่อไป

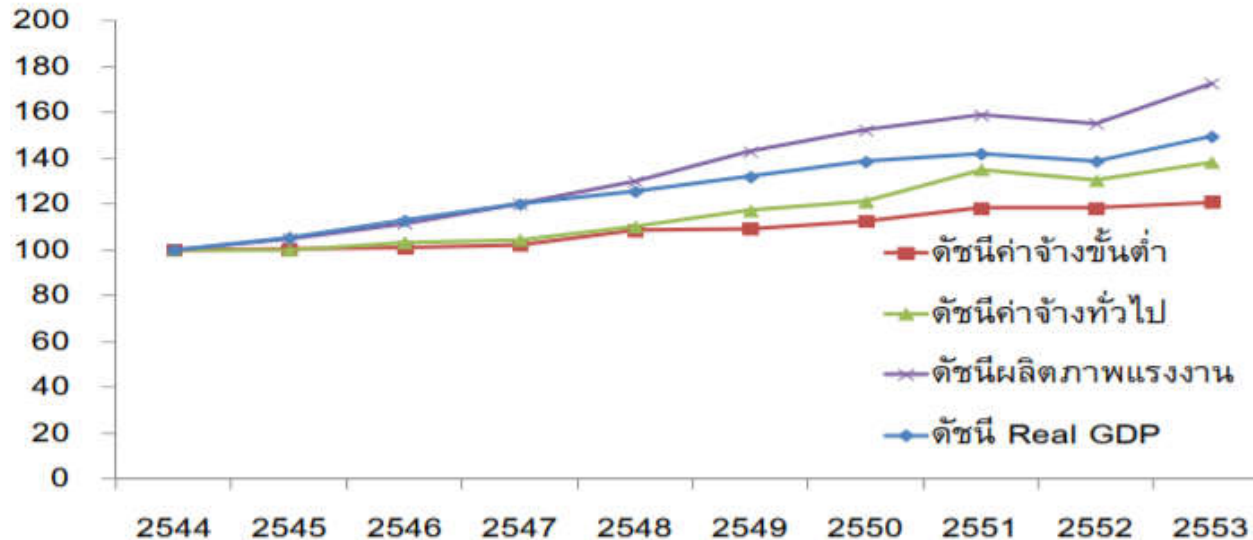

Note: SES 1986-2020

มูลค่า(แรงงาน)ส่วนเกิน หรือ Surplus Value หายไปไหน?

ค่าจ้างเพิ่มขึ้นต่ำกว่าผลิตภาพแรงงาน และยังเติบโตช้ากว่า GDP ด้วย

รูปที่ 6. ค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าจ้างทั่วไปเฉลี่ย เทียบกับผลิตภาพแรงงาน และ GDP

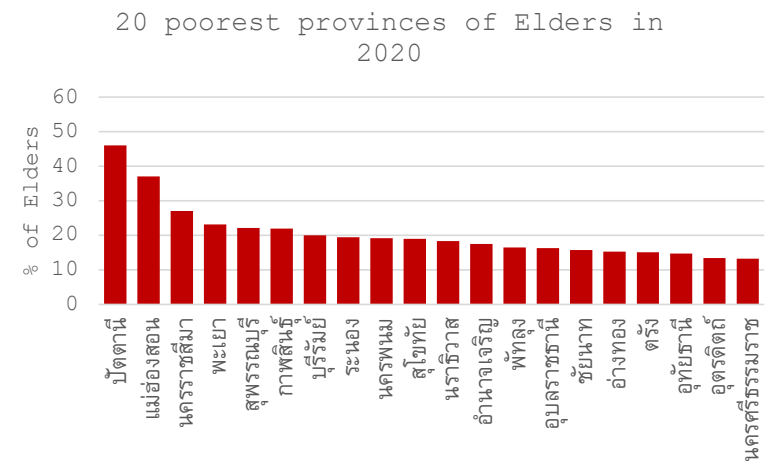
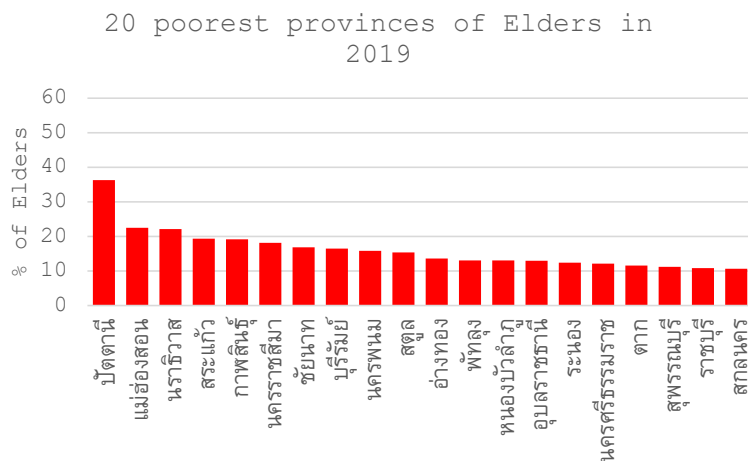

ที่มา: กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ และ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Source: พฤติกรรมการกำหนดค่าจ้างของไทย โดย ดร.นพดล บุรณะธำ และ พรเกียรติ ยิ่งยืน (2556)

สภาพความยากจนของผู้สูงอายุพุ่งสูงขึ้นจาก COVID-19

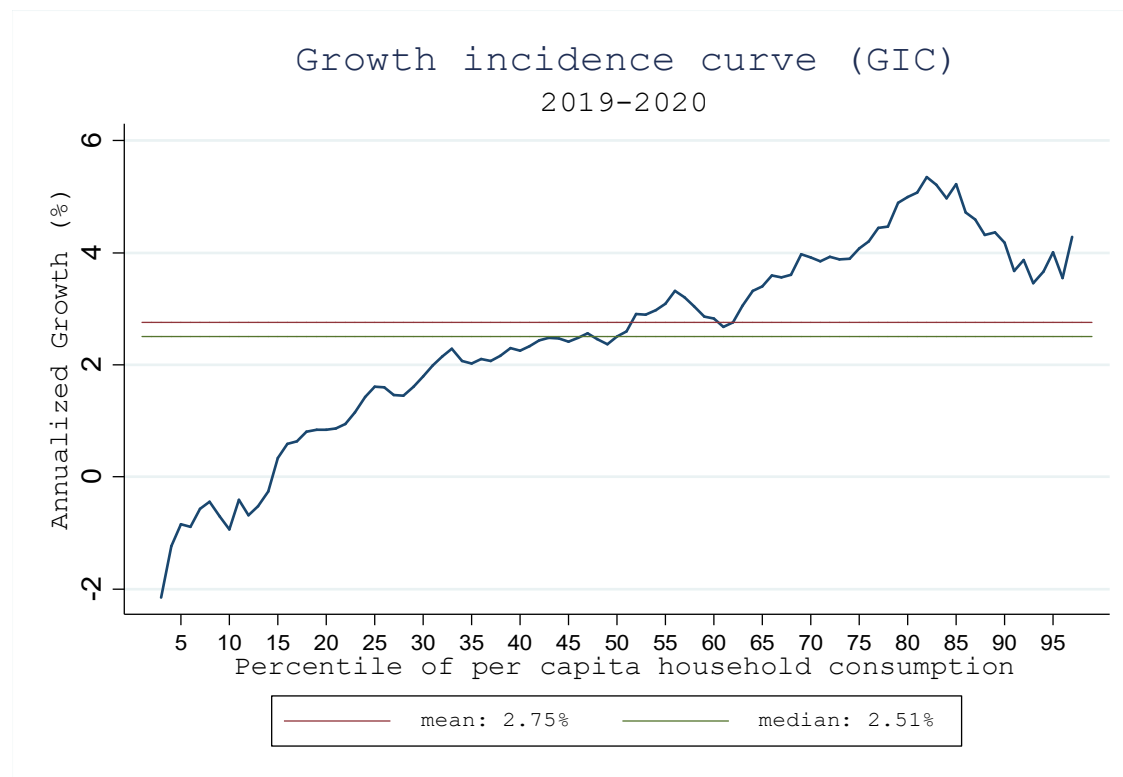
- ปี พ.ศ. 2563
 - 7 จังหวัดมีอัตราความยากจนในผู้สูงอายุมากกว่า ร้อยละ 20
 - 27 จังหวัดมีอัตราความยากจนในผู้สูงอายุมากกว่า ร้อยละ 10

ทีปกร จิริจิตกุลชัย, ดวงมณี เลาวกุล และคณะ (2565) การวิเคราะห์ช่องว่างทางการคลัง แหล่งรายได้ และความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจของการเมืองการจัดตั้งระบบบำนาญแห่งชาติ โดยคำนึงถึงผลกระทบของ COVID-19 ที่มีต่อผู้สูงอายุ. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ.

ครัวเรือนจนได้รับผลกระทบจาก COVID-19 รุนแรงที่สุด

- bottom 15% ยากจนลง ในปี 2563 (2020) - ปีแรกของ COVID-19

Note: ทีปกร จิริฐิติกุลชัย, สิทธิศักดิ์ สีสานนท์, และ ภรณ์วรรณ พงษ์วิริยะ (2565). The GIC 2019-2020 reports the percentage change of the household consumption expenditure by wealth percentile of Thai households.

“ในช่วงการระบาด คนจนมีวิถีชีวิตและรูปแบบการทำงานที่ยากต่อการปรับตัวยิ่งกว่าคนรวย ขณะที่คนรวยเจอความเสี่ยงในการปรับตัวน้อยกว่า สินทรัพย์ในตลาดทุนก็ไม่ได้รับผลกระทบมากนัก ทั้งยังสามารถใช้วิกฤตเป็นโอกาสส่งเสริมความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นได้ จนนำไปสู่การกว้านซื้อธุรกิจ กลายเป็นปัญหาการผูกขาดของกลุ่มทุนใหญ่”

รวยต่อไม่รอแล้วนะ!:คุยกับ ธร ปีติดล ในวันที่พิษจากโควิดฉีกช่องว่างระหว่างเรากับเขาให้กว้างขึ้น
<https://www.the101.world/thorn-pitidol-interview-2021/>

- ปี 2563 ซึ่งเป็นปีแรกของโควิด 50 มหาเศรษฐีไทย มีทรัพย์สินรวมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20 หรือ 2.8 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (หรือ 9.15 แสนล้านบาท) [อันดับ 50 มหาเศรษฐีไทย ประจำปี 2564 โดย Forbes]

google.com

Top stories

KT กรุงเทพธุรกิจ

'เจียรวนนท์' รวยสุดในไทยปี 64
ทรัพย์สินเพิ่มเจียด 'แสนล้าน'

2 days ago

M ผู้จัดการออนไลน์

'เจียรวนนท์' รวยสุดในไทย ปี 64
ทรัพย์สินเพิ่มเจียด 'แสนล้าน'

2 days ago

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา 50 ตระกูลรวยที่สุด มีทรัพย์สินเพิ่มเฉลี่ยปีละ 20-30% หรือรวยขึ้นเฉลี่ย 6-8 เท่า (โสภณ พรโชคชัย, 2562)

ซึ่งหลายตระกูลได้เปรียบจากการประกอบธุรกิจสัมปทาน หรือ ธุรกิจผูกขาดตลอดจนกลไกภาครัฐเอื้อให้สามารถมีอำนาจเหนือตลาดและได้รับการยกเว้นภาษีแบบที่ผู้ประกอบการ SME ไม่มีโอกาส

ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกมานาน และกำลังเลวร้ายมากยิ่งขึ้น
“ความเหลื่อมล้ำ”

สรุปปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำจากงานวิจัยระดับนานาชาติด้านเศรษฐศาสตร์พัฒนา

- ความเหลื่อมล้ำทำให้เศรษฐกิจขยายตัวช้ากว่า - Ehrhart (2009), Bagchi and Svejnar (2015), Neves, Afonso, and Silva (2016)
- ความเหลื่อมล้ำทำให้ประเทศมีความเสี่ยงกับความวุ่นวายทางการเมือง - Roe and Siegel (2011)

- ศ.ดร.เมธี ครองแก้ว (2522) :

“รัฐบาลไม่ต้องการใช้นโยบายการคลังเพื่อผลทางการกระจายรายได้เพราะนโยบายดังกล่าวกระทบต่อฐานะของคนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพล หรือมีอำนาจ ซึ่งรัฐบาลต้องช่วยรักษาผลประโยชน์หรือมีประโยชน์ผูกพันอยู่ด้วย”

ด้วยเหตุผลทั้งทางเศรษฐศาสตร์ (technical analysis) และทางศีลธรรม (ethical analysis)

ควรจะเร่งพิจารณาและผลักดันให้มีการหาทางแหล่งรายได้ เช่น Earmarked VAT หรือ ปฏิรูประบบภาษี รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณใหม่ (Budget Reprioritization) เพื่อมาสนับสนุนค่าใช้จ่ายรัฐสวัสดิการและความคุ้มครองทางสังคม อันการใช้จ่ายในทางที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้เสียภาษี

“บรรยากาศทั่วไปที่สังคมไทยพัฒนาถึงขั้นควรจัดระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้า มีกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาเพิ่มขึ้น เพิ่มการจัดบ้านาญถ้วนหน้าเพื่อผู้สูงอายุ เงินชดเชยรายได้การตกงาน ฯลฯ นโยบายทั้งหมดนี้ต้องมาจากแหล่งเงินของรัฐที่มีขนาดใหญ่และยั่งยืนขึ้น การปฏิรูปภาษีโดยเฉพาะภาษีเกี่ยวกับรายได้และความมั่งคั่งต้องเพิ่มฐานจำนวนผู้เสียและขนาดของการจัดเก็บมากขึ้น ผสมผสานด้วยระบบการคลังอื่นๆ แบบมีส่วนร่วม”

ที่มา: ศ.ดร.นพ.ศุภสิทธิ์ พรรณนารุโณทัย (2563)

ข้อเสนอทางเศรษฐศาสตร์ในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย = “Wealth Redistribution” ด้วยนโยบายและมาตรการทางการคลัง

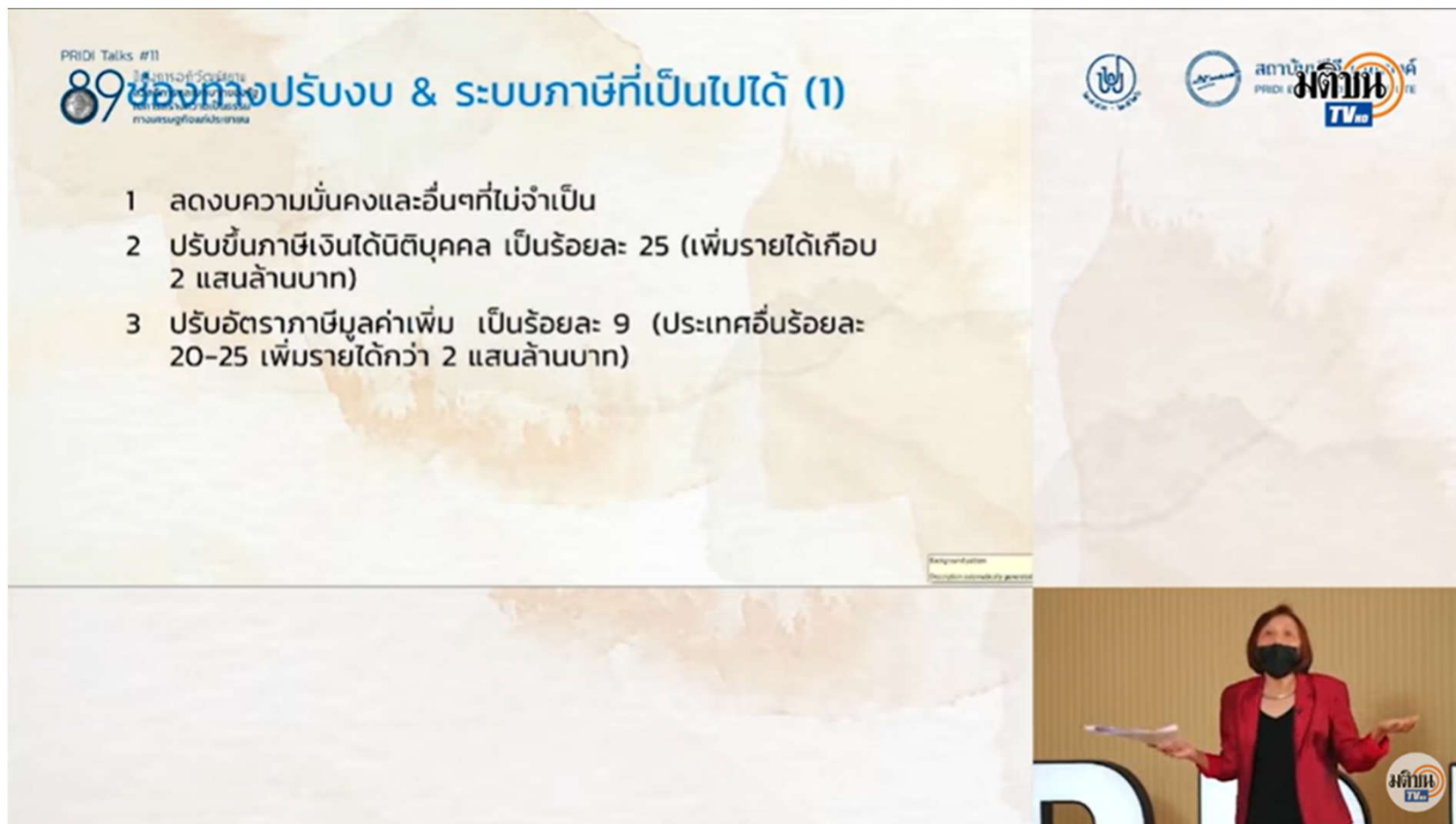
- ผศ.ดร.ดวงมณี เลาวกุล (2556) : การสร้างความเสมอภาคได้มากขึ้นวิธีหนึ่งก็คือ การกระจายการถือครองทรัพย์สินใหม่
- ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2556) : การที่สินค้าและบริการสาธารณะของเรา รวมทั้งระบบรัฐสวัสดิการ มีไม่เพียงพอและคุณภาพแย่ ส่วนหนึ่งเพราะว่ารัฐมีงบประมาณจำกัด ซึ่งเกิดจากการเก็บภาษีได้น้อย
- ดร.ปัทม อนันตวิบุตร (2556, 2562) : ควรที่จะใช้ภาษีทรัพย์สินในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ
 - ภงด. บุคคลธรรมดา จัดเก็บได้ค่อนข้างยากและมีฐานภาษีแคบ จึงมีผลน้อยมากต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้
- ดร.สมชัย จิตสุชน และคณะ (2554) : ปฏิรูปโครงสร้างภาษี เพื่อยกระดับรายได้ภาษีให้ใกล้เคียงกับ 'ศักยภาพในการเสียภาษี' และช่วยให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรมและเสมอภาคมากขึ้น

- ดร.สมชัย จิตสุชน (2561) :

(ก) การเพิ่ม VAT เป็น 8% จะมีรายได้เพิ่มขึ้น 8 หมื่นล้านบาท ซึ่งสามารถ earmarked VAT เป็นสัดส่วน $x\%$ ของ 8 หมื่นล้านบาท

(ข) การปฏิรูปภาษีเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เช่น ปรับลดค่าลดหย่อน LTF ของ top 5% สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, จัดเก็บตาม พรบ. ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง, และ เก็บภาษี capital gain tax จะสามารถเป็นแหล่งรายได้ประมาณ 5.7-6.7 หมื่นล้านบาท

ศ.ดร.ผาสุก เสนอ วิฤฤติโควิด จ่ายบำนาญแห่งชาติ 3,000 บาท/เดือน ตัดงบประมาณมั่นคง

The image shows a presentation slide for PRIDI Talks #11. The slide has a light beige background with a faint map of Thailand. The title is '89 ของทางปรับงบ & ระบบภาษีที่เป็นไปได้ (1)'. Below the title is a list of three points. In the top right corner, there are logos for the Thai Ministry of Finance, the PRIDI Institute, and the Maticontv channel. In the bottom right corner, there is a small video inset showing a woman in a red blazer and black face mask speaking at a podium.

PRIDI Talks #11

89 ของทางปรับงบ & ระบบภาษีที่เป็นไปได้ (1)

- 1 ลดงบประมาณมั่นคงและอื่นๆที่ไม่จำเป็น
- 2 ปรับขึ้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นร้อยละ 25 (เพิ่มรายได้เกือบ 2 แสนล้านบาท)
- 3 ปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นร้อยละ 9 (ประเทศอื่นร้อยละ 20-25 เพิ่มรายได้กว่า 2 แสนล้านบาท)

Background information
Presentation content only for general

Logo: ๒๒ (Ministry of Finance)

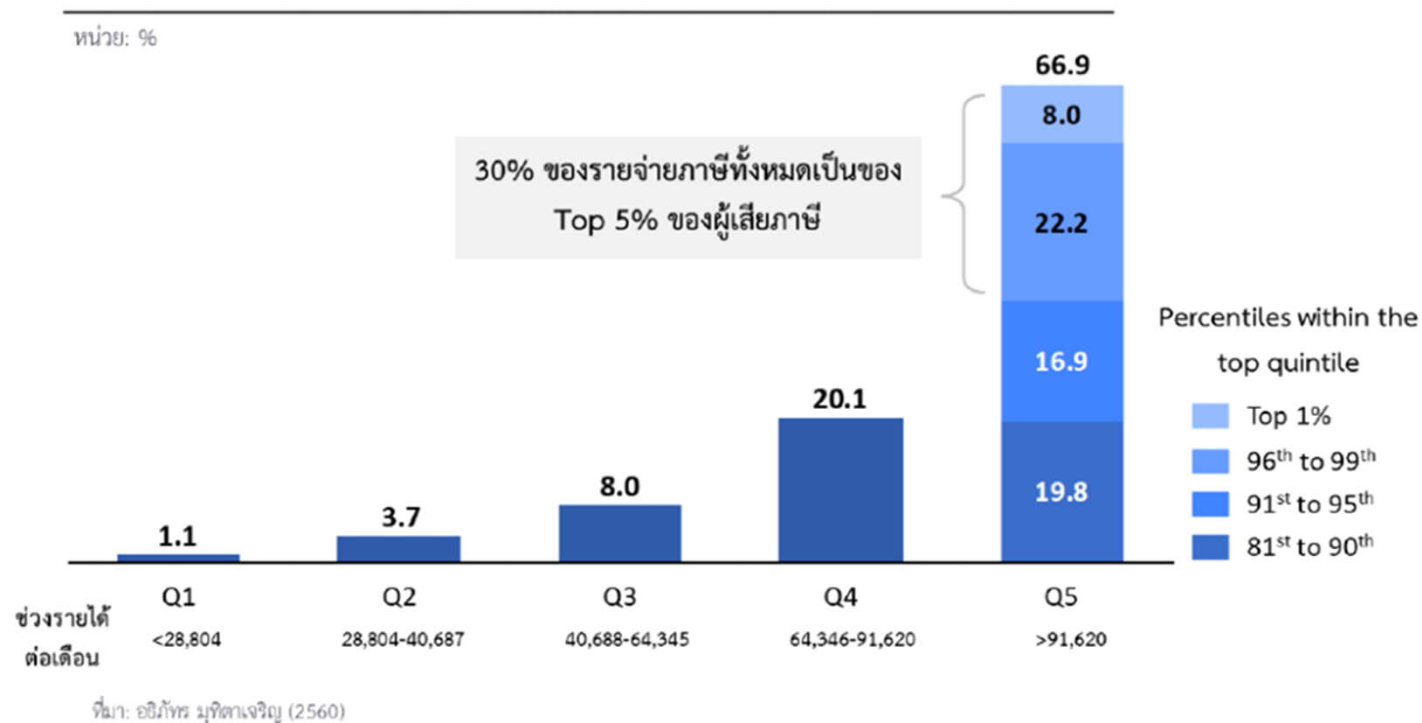
Logo: สถาบันวิจัยและพัฒนา (PRIDI Institute)

Logo: มติชน TV (Maticontv)

https://www.youtube.com/watch?v=em5-4yBNfsI&ab_channel=maticontv

“รายจ่ายภาษี” หรือ รายได้ของรัฐที่ลดลงจากการให้สิทธิการหักลดหย่อนภาษีต่าง ๆ ส่งผลให้รัฐจัดเก็บภาษีได้ลดลง โดยคนรวยเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการหักลดหย่อนภาษีต่าง ๆ

รูปที่ 5 การกระจายของรายจ่ายภาษีตามกลุ่ม Quintile รายได้ของผู้เสียภาษี (2560)

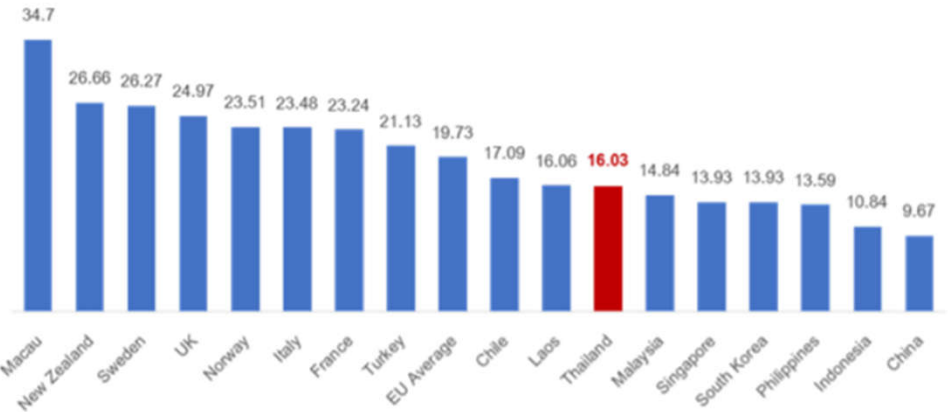

บทความ aBRIDGED "5 มุมมองใหม่จากข้อมูลผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา" โดย รศ.ดร.อธิภัทร มุทิตาเจริญ

รายได้จากภาษีทั้งหมดของไทยคิดเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
 เนื่องจากอัตราภาษีที่ต่ำ และลดหย่อน/ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เพื่อส่งเสริมการลงทุน

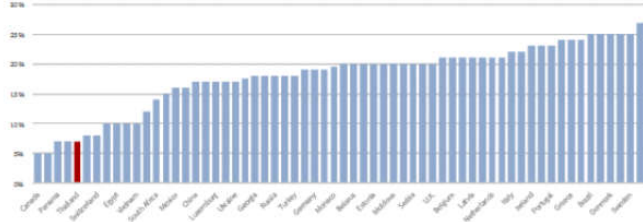
- หากสามารถเก็บภาษีได้เต็มศักยภาพ จะเพิ่มได้ถึง 20-30% ของ GDP (Kwaja and Iyer, 2014)

Figure 2. Tax Revenue as a Percentage of GDP by Country (2014)

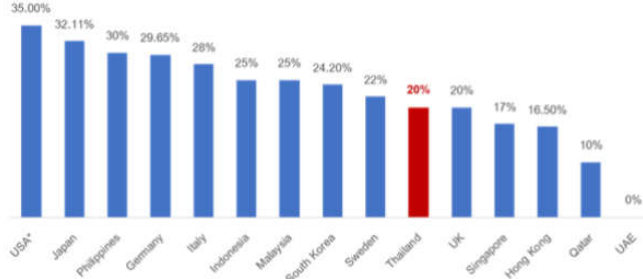
Source: World Bank (2014)

Figure 4. Value Added Tax Rates by Country (2015)

Source: Siriprapanukul (2016)

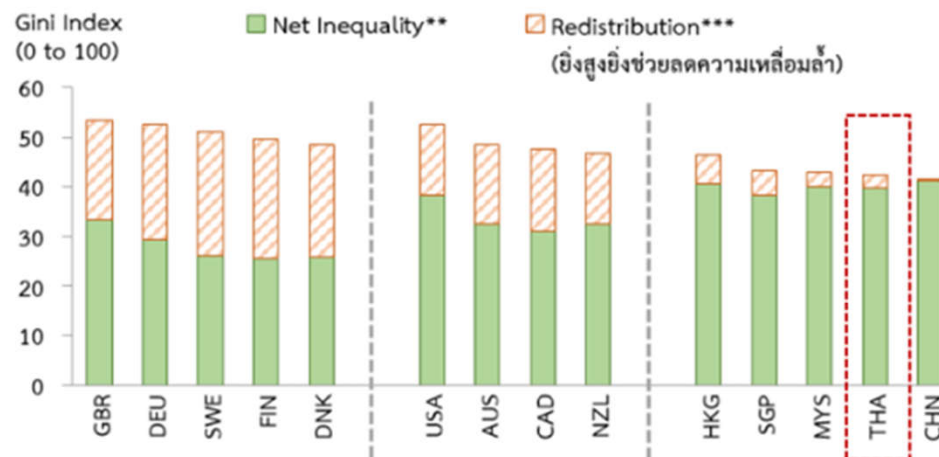
Figure 5. Corporate Income Tax Rate by Country (2015)

Source: World Bank (2015)

นโยบายด้านภาษีและเงินโอนของไทย สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้ค่อนข้างน้อย

รูปที่ 8: Gross Inequality by Country (as of 2016)*

หมายเหตุ: * Gross inequality is estimated from household gross income (pre-tax, pre-transfer)

** Net inequality is estimated from household disposable income (post-tax, post-transfer)

*** Redistribution = gross inequality - net inequality

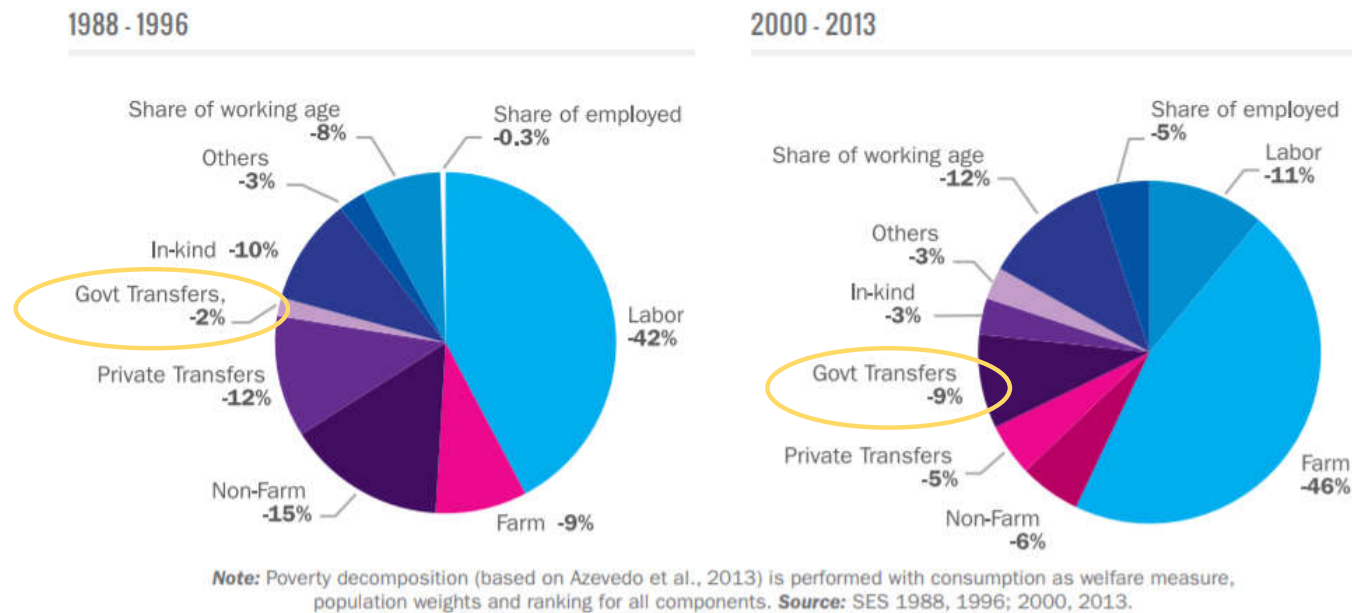
ที่มา: Solt (2019)

บทความ aBRIDGEd "ลดความเหลื่อมล้ำ นำไทยสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน" โดย พิรญาณ์ รัตนภาพ

การใช้จ่ายด้านรัฐสวัสดิการมีผลต่อการลดความยากจน

Wealth Redistribution ผ่าน Government Transfer ด้านสวัสดิการ มีบทบาทมากขึ้นต่อการลดความยากจนของครัวเรือนไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

FIGURE 44 : The contribution of income and household composition to poverty reduction

Source: Sondergaard, Luo, Jithitikulchai, et al. 2016. *Thailand – Systematic Country Diagnostic* Thailand – Systematic Country Diagnostic: Getting Back on Track - Reviving Growth and Securing Prosperity for All. Washington, D.C. World Bank Group. 59

*“Politics is
more difficult
than physics.”*

— Albert Einstein

“That is simple my friend: because politics is more difficult than physics.”
Albert Einstein answered when he was asked why people could discover
atomic power but not the means to control it.

ขอบคุณมากครับ

theepakorn@econ.tu.ac.th

ภาคผนวก

ทีปกร จิริจิตติกุลชัย, ดวงมณี เลาวกุล และคณะ (2565) การวิเคราะห์ช่องว่างทางการคลัง แหล่งรายได้ และความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองของการจัดตั้งระบบบำนาญแห่งชาติ โดยคำนึงถึงผลกระทบของ COVID-19 ที่มีต่อผู้สูงอายุ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ (มส.ผส.) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ประมาณการงบประมาณและ fiscal space

กรอบแนวคิดการกำหนดบำนาญพื้นฐาน

หลักการพื้นฐานอันพึงปรารถนา ได้แก่

1. เป็นรายได้ที่เพียงพอสำหรับการยังชีพของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มที่เปราะบางที่สุดในขณะที่ไม่กระทบต่อความยั่งยืนทางการคลังจนเกินขีดจำกัดทางการคลัง
2. สร้างกลไกความรับผิดชอบของรัฐบาลต่อประชาชน และส่งเสริมความสามารถในการรับผิดชอบตนเองของประชาชน
3. มีความเป็นธรรมต่อประชาชน ทั้งระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจฐานะ และ ระหว่างคนแต่ละรุ่น
4. เป็นระบบที่มีความชัดเจนเรียบง่าย และสมเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด
5. เป็นเครื่องมือช่วยลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยป้องกันความยากจนของกลุ่มเปราะบางและคุ้มครองความเสี่ยงจนของคนระดับกลาง
6. เอื้อต่อการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและลดความเสี่ยงของความขัดแย้งทางการเมือง อันเกิดจากความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

แบบจำลองการกำหนดบำนาญพื้นฐาน

- กำหนดแบบจำลองจากระดับจุลภาค คือ รายผู้สูงอายุ เพื่อเป็นกรอบการคำนวณงบประมาณระดับมหภาค
- งานวิจัยนี้ได้กำหนดระดับมาตรฐานการครองชีพ
 - ระดับตรงกลาง(มัธยฐาน)ของสังคม: 6 พันบาท/เดือน หรือ 200 บาท/วัน
 - ระดับเปี้ยยังชีพถ้วนหน้า : 3 พันบาท/เดือน หรือ 100 บาท/วัน
 - ระดับคุ้มครองความยากจน : 1.9 พันบาท/เดือน หรือ 65 บาท/วัน
 - ค่าเฉลี่ยจากนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง ปี 2562 : 1.35 พันบาท/เดือน หรือ 45 บาท/วัน
- พิจารณาเฉพาะส่วนเพิ่มจากที่ได้รับในปัจจุบัน เช่น บำนาญข้าราชการ ประกันสังคม เปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ กองทุนการออมแห่งชาติ
- กำหนดให้สามารถที่จะออมเงินด้วยตนเอง โดยให้รัฐบาลสมทบตามสัดส่วน

วิธีการประมาณการงบประมาณ

ระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Status Quo คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ)

- ฉากทัศน์ด้านงบประมาณ
 - อัตราปัจจุบันตามขั้นบันได
 - 1,000/2,000/3,000 บาท
- ฉากทัศน์ด้านผู้ได้รับสิทธิ
 - แนวโน้มลดลง
 - ถ้วนหน้า

ทางเลือกของระบบบำนาญพื้นฐาน (Ex Ante คือ มีความพยายามพัฒนาระบบที่พึงปรารถนา)

- **รูปแบบ 1 :** เพิ่มเติมจากระบบปัจจุบันที่มีอยู่
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วนประกันสังคม คือ 0.4 : 0.6
- **รูปแบบ 2 :** เพิ่มเติมจากระบบปัจจุบันที่มีอยู่
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5
- **รูปแบบ 3 :** กำหนดระดับความคุ้มครองความยากจนที่ 1,900 บาท/เดือน แทนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีระดับมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำที่ระดับเส้นความยากจน (2,800 บาท/เดือน)
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5
- **รูปแบบ 4 :** กำหนดระดับความคุ้มครองความยากจนที่ 1,900 บาท/เดือน แทนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีระดับมาตรฐานการครองชีพที่ระดับมัธยฐาน (6,000 บาท/เดือน)
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5

(มีรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก)

การประมาณการงบประมาณของระบบ 5 ระบบที่ไม่รวมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

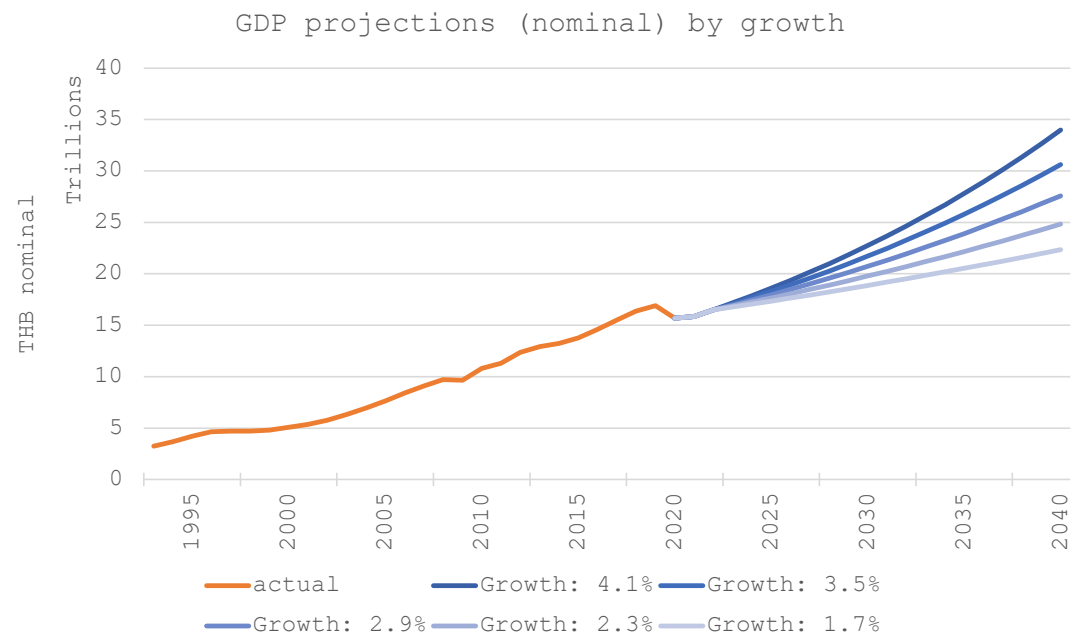
1. บำเหน็จบำนาญ ขรก.แบบเดิม
2. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
3. กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)
4. ประกันสังคม (ม.33, 39, 40)
5. กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

วิธีการประมาณการ

- วิธี 1 : เส้นแนวโน้ม (time trend)
- วิธี 2 : Time series models - ARIMA(p,q,r) ที่เลือก optimal model โดย AIC/BIC
- เลือกระหว่าง 2 วิธี โดย RMSE
- ซึ่งเมื่อประเมิน sensitivity analysis ได้ผลสรุปในทิศทางเดียวกัน

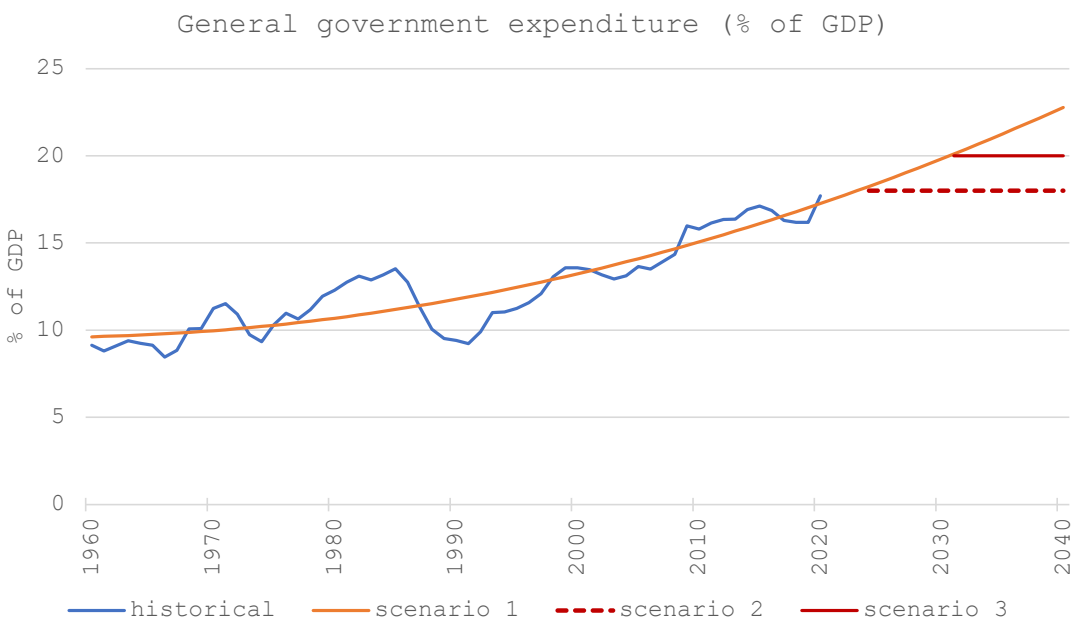
ฉากทัศน์ทางเศรษฐกิจมหภาค

GDP: 5 Scenarios

	Growth
Average 10 years	2.3%
Average 20 years	3.5%
Average 25 years	2.9%
Worst case	1.7%
Optimistic	4.1%

General Government Expenditure (% of GDP) : 3 Scenarios

	scenario 1 (Trend from history)	scenario 2 (cap 18%)	scenario 3 (cap 20%)
2564	17.5	17.5	17.5
2568	18.5	18.0	18.5
2573	19.8	18.0	19.8
2578	21.3	18.0	20.0
2583	22.8	18.0	20.0

ผลการประมาณการ

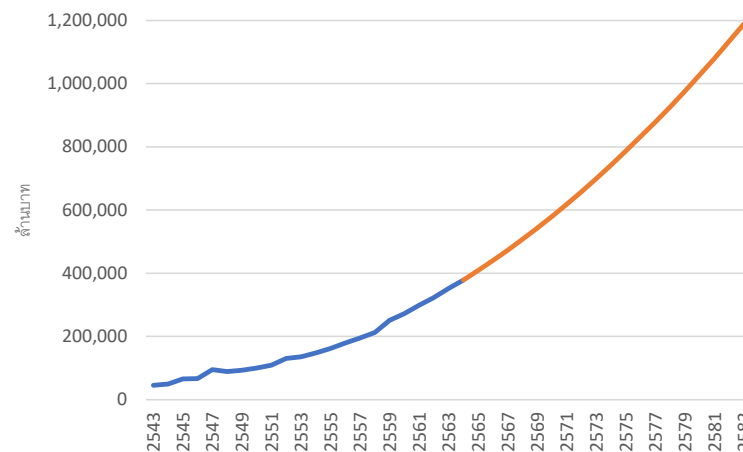
ผลการประมาณการงบประมาณของระบบบำนาญต่างๆ (รวม 5 ระบบ)

*ยกเว้นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

หน่วย: ล้านบาท

ปี	บำเหน็จบำนาญ ชรก.แบบเดิม	กบข.	กอช.	ประกันสังคม (ม.33, 39, 40)	กองทุนสงเคราะห์ ตามกฎหมายว่า ด้วยโรงเรียน เอกชน	รวม 5 ระบบ
2564	306,709	61,480	507	8,018	1,452	378,167
2568	418,266	74,525	693	11,941	1,818	507,243
2573	585,646	92,320	898	18,396	2,352	699,612
2578	784,065	111,769	1,072	26,851	2,970	926,727
2583	1,013,522	132,874	1,216	37,621	3,672	1,188,904

งบประมาณสำหรับระบบบำนาญมี
แนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
โดยมาจากระบบบำนาญข้าราชการ

ผลการประมาณการงบประมาณของระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ["Status Quo"]

* การเพิ่มเบี้ยยังชีพเป็นถ้วนหน้า จะต้องเพิ่มงบประมาณอีกประมาณ **20%** สำหรับแต่ละ scenarios

หน่วย: ล้านบาท

ผู้สูงอายุ เดือนละ (บาท)	Case 0	Case 0*	Case A1	Case A2	Case A3	Case B1	Case B2	Case B3
	historical rate	ถ้วนหน้า	historical rate			ถ้วนหน้า		
	อัตราปัจจุบัน		1,000	2,000	3,000	1,000	2,000	3,000
2564	80,505	98,177	123,118	246,236	369,353	150,143	300,287	450,430
2568	93,707	114,276	143,021	286,043	429,064	174,416	348,832	523,248
2573	110,936	135,288	168,448	336,897	505,345	205,424	410,849	616,273
2578	125,186	152,665	187,972	375,943	563,915	229,233	458,466	687,700
2583	136,127	166,008	201,819	403,639	605,458	246,121	492,241	738,362

หมายเหตุ:

Case 0 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ = Average historical rate โดยได้รับในอัตรา = นโยบายปัจจุบัน

Case 0* ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับในอัตรา = นโยบายปัจจุบัน

Case A1 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ = Average historical rate โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 1000 บาท (คงที่)

Case A2 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ = Average historical rate โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 2000 บาท (คงที่)

Case A3 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ = Average historical rate โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 3000 บาท (คงที่)

Case B1 ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 1000 บาท (คงที่)

Case B2 ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 2000 บาท (คงที่)

Case B3 ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับเบี้ยยังชีพ 3000 บาท (คงที่)

ถึงแม้จะเป็น “ถ้วนหน้า 3,000 บาท” ก็
ยังน้อยกว่างบประมาณสำหรับบำนาญ
ข้าราชการในระยะยาว

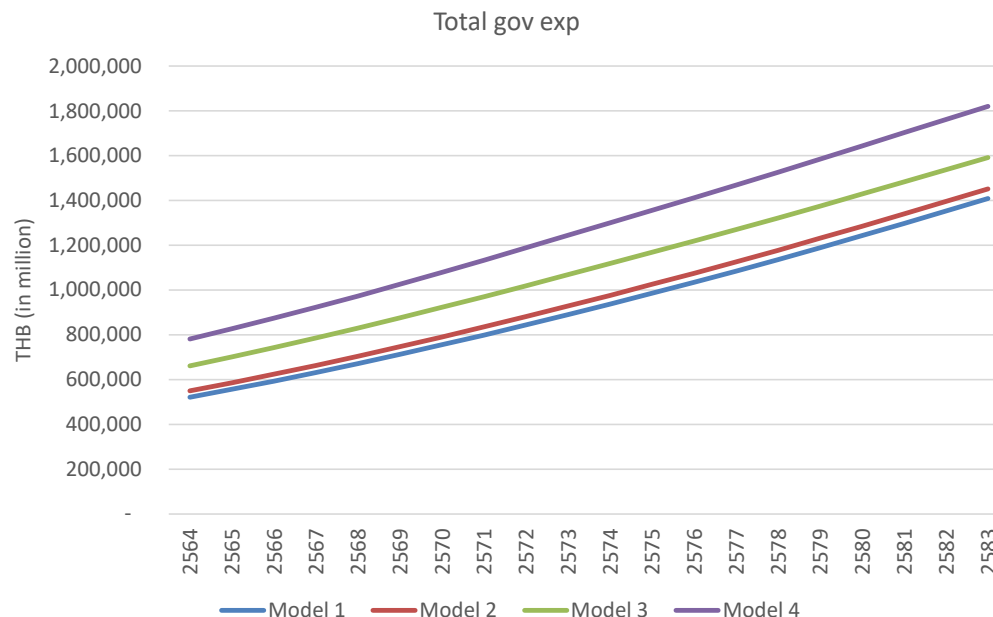
จากทัศน์หลักที่ใช้ในการนำเสนอผลวิเคราะห์สำหรับบำนาญพื้นฐาน [“Ex Ante”]

ระดับมาตรฐานการยังชีพขั้นต่ำ หรือ y = เดือนละ **3,000 บาท** หรือ 100 บาทต่อวัน (รูปแบบ 1-3) และ **6,000 บาท** (รูปแบบ 4)
ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ และอัตราเบี้ยยังชีพ = ผู้สูงอายุสัดส่วนตาม historical rate ได้รับเบี้ยยังชีพ โดยได้รับในอัตราขั้นบันได
ตามนโยบายปัจจุบัน

สัดส่วนประชาชนที่ใช้สิทธิในการออม = **0.5** (รูปแบบ 1-4)

- จากทัศน์รูปแบบ 1 : เพิ่มเติมจากระบบปัจจุบันที่มีอยู่
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วนประกันสังคม คือ 0.4 : 0.6
- จากทัศน์รูปแบบ 2 : เพิ่มเติมจากระบบปัจจุบันที่มีอยู่
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5
- จากทัศน์รูปแบบ 3 : กำหนดระดับความคุ้มครองความยากจนที่ 1,900 บาท/เดือน แทนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีระดับมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำที่ระดับเส้นความยากจน (2,800 บาท/เดือน)
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5
- จากทัศน์รูปแบบ 4 : กำหนดระดับความคุ้มครองความยากจนที่ 1,900 บาท/เดือน แทนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และมีระดับมาตรฐานการครองชีพที่ระดับมัธยฐาน (6,000 บาท/เดือน)
 - รัฐบาลและประชาชนร่วมจ่ายส่วนเพิ่ม ตามสัดส่วน คือ 0.5 : 0.5

งบประมาณภาครัฐสำหรับบำนาญผู้สูงอายุทั้งหมด (ล้านบาท)

รูปแบบ 3-4 จะทำให้งบประมาณรวม
เพิ่มสูงขึ้นพอสมควร
แต่ก็คิดเป็นสัดส่วนที่ลดลงในระยะยาว

หน่วย: ล้านบาท

	รูปแบบ			
	1	2	3	4
2564	520,704	549,465	661,639	781,564
2568	670,923	703,843	829,161	972,876
2573	889,776	927,847	1,067,668	1,243,304
2578	1,135,643	1,177,185	1,321,516	1,525,474
2583	1,408,742	1,452,081	1,591,626	1,820,436

งบประมาณภาครัฐสำหรับบำนาญพื้นฐาน (% งบประมาณรวม)

อย่างไรก็ตาม
งบประมาณสำหรับ
ระบบบำนาญพื้นฐาน
ก็ยังน้อยกว่าระบบ
บำนาญข้าราชการ

งบประมาณรวม			5 ระบบ		บำนาญข้าราชการ		บำนาญพื้นฐาน		
รูปแบบ 1									
2564	520,704	100%	378,167	73%	368,189	71%	142,537	27%	
2568	670,923	100%	507,243	76%	492,791	73%	163,679	24%	
2573	889,776	100%	699,612	79%	677,966	76%	190,164	21%	
2578	1,135,643	100%	926,727	82%	895,834	79%	208,915	18%	
2583	1,408,742	100%	1,188,904	84%	1,146,396	81%	219,838	16%	
รูปแบบ 2									
2564	549,465	100%	378,167	69%	368,189	67%	171,299	31%	
2568	703,843	100%	507,243	72%	492,791	70%	196,600	28%	
2573	927,847	100%	699,612	75%	677,966	73%	228,235	25%	
2578	1,177,185	100%	926,727	79%	895,834	76%	250,457	21%	
2583	1,452,081	100%	1,188,904	82%	1,146,396	79%	263,177	18%	
รูปแบบ 3									
2564	661,639	100%	378,167	57%	368,189	56%	283,473	43%	
2568	829,161	100%	507,243	61%	492,791	59%	321,918	39%	
2573	1,067,668	100%	699,612	66%	677,966	63%	368,056	34%	
2578	1,321,516	100%	926,727	70%	895,834	68%	394,789	30%	
2583	1,591,626	100%	1,188,904	75%	1,146,396	72%	402,722	25%	
รูปแบบ 4									
2564	781,564	100%	378,167	48%	368,189	47%	403,397	52%	
2568	972,876	100%	507,243	52%	492,791	51%	465,633	48%	
2573	1,243,304	100%	699,612	56%	677,966	55%	543,692	44%	
2578	1,525,474	100%	926,727	61%	895,834	59%	598,747	39%	
2583	1,820,436	100%	1,188,904	65%	1,146,396	63%	631,532	35%	

สัดส่วนงบประมาณภาครัฐสำหรับบำนาญผู้สูงอายุทั้งหมด ต่อ GDP

เมื่อประเมินเป็นสัดส่วนของ
GDP จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1-2

	รูปแบบ			
	1	2	3	4
Growth rate = 4.1%				
2564	3%	3%	4%	5%
2568	4%	4%	4%	5%
2573	4%	4%	5%	5%
2578	4%	4%	5%	5%
2583	4%	4%	5%	5%
Growth rate = 3.5%				
2564	3%	3%	4%	5%
2568	4%	4%	5%	5%
2573	4%	4%	5%	6%
2578	4%	5%	5%	6%
2583	5%	5%	5%	6%
Growth rate = 2.9%				
2564	3%	3%	4%	5%
2568	4%	4%	5%	5%
2573	4%	4%	5%	6%
2578	5%	5%	6%	6%
2583	5%	5%	6%	7%
Growth rate = 2.3%				
2564	3%	3%	4%	5%
2568	4%	4%	5%	6%
2573	4%	5%	5%	6%
2578	5%	5%	6%	7%
2583	6%	6%	6%	7%
Growth rate = 1.7%				
2564	3%	3%	4%	5%
2568	4%	4%	5%	6%
2573	5%	5%	6%	7%
2578	6%	6%	6%	7%
2583	6%	7%	7%	8%

สัดส่วนงบประมาณภาครัฐสำหรับบำนาญผู้สูงอายุทั้งหมด ต่อ GGE

รูปแบบ				
1	2	3	4	
GGE scenario 1: Historical Rate				
GDP growth rate = 4.1%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	19%	20%	24%	28%
2573	20%	21%	24%	28%
2578	19%	20%	22%	26%
2583	18%	19%	21%	24%
GDP growth rate = 3.5%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	29%
2573	21%	22%	25%	29%
2578	21%	21%	24%	28%
2583	20%	21%	23%	26%
GDP growth rate = 2.9%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	29%
2573	22%	23%	26%	30%
2578	22%	23%	26%	30%
2583	22%	23%	25%	29%
GDP growth rate = 2.3%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	25%	30%
2573	23%	24%	27%	32%
2578	24%	25%	28%	32%
2583	25%	26%	28%	32%
GDP growth rate = 1.7%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	26%	30%
2573	24%	25%	29%	33%
2578	26%	27%	30%	35%
2583	28%	29%	31%	36%

รูปแบบ				
1	2	3	4	
GGE scenario 3: Cap 20%				
GDP growth rate = 4.1%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	19%	20%	24%	28%
2573	20%	21%	24%	28%
2578	20%	21%	24%	27%
2583	21%	21%	23%	27%
GDP growth rate = 3.5%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	29%
2573	21%	22%	25%	29%
2578	22%	23%	26%	30%
2583	23%	24%	26%	30%
GDP growth rate = 2.9%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	29%
2573	22%	23%	26%	30%
2578	24%	25%	28%	32%
2583	26%	26%	29%	33%
GDP growth rate = 2.3%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	25%	30%
2573	23%	24%	27%	32%
2578	26%	27%	30%	34%
2583	28%	29%	32%	37%
GDP growth rate = 1.7%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	26%	30%
2573	24%	25%	29%	33%
2578	28%	29%	32%	37%
2583	32%	33%	36%	41%

รูปแบบ				
1	2	3	4	
GGE scenario 2: Cap 18%				
GDP growth rate = 4.1%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	29%
2573	22%	23%	26%	30%
2578	23%	24%	26%	30%
2583	23%	24%	26%	30%
GDP growth rate = 3.5%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	20%	21%	25%	30%
2573	23%	24%	27%	32%
2578	24%	25%	28%	33%
2583	26%	26%	29%	33%
GDP growth rate = 2.9%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	26%	30%
2573	24%	25%	29%	33%
2578	26%	27%	31%	35%
2583	28%	29%	32%	37%
GDP growth rate = 2.3%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	22%	26%	31%
2573	25%	26%	30%	35%
2578	28%	30%	33%	38%
2583	32%	32%	36%	41%
GDP growth rate = 1.7%				
2564	19%	20%	24%	28%
2568	21%	23%	27%	31%
2573	26%	27%	31%	37%
2578	31%	32%	36%	41%
2583	35%	36%	40%	45%

สรุปผลวิเคราะห์งบประมาณและช่องว่างทางการคลัง

- ในระยะยาว การเพิ่มเบี้ยยังชีพ เป็นถ้วนหน้า 3 พันบาท ก็ยังน้อยกว่า งบประมาณสำหรับบำนาญข้าราชการ
- การเพิ่มความคุ้มครองเป็น “บำนาญพื้นฐาน” ให้ผู้สูงอายุที่อยู่นอกระบบ โดยมีการออมสะสม จะใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่ก็ยังน้อยกว่างบประมาณสำหรับบำนาญข้าราชการในเกือบทุกกรณี (ยกเว้นรูปแบบ 4 ในตอนเริ่มต้น)
- เมื่อเปรียบเทียบงบประมาณ “บำนาญพื้นฐาน” พิจารณาจาก “ส่วนเพิ่มเติมจากเบี้ยยังชีพ” รูปแบบ 4 จะต้องใช้ งบประมาณเพิ่มอีกประมาณ 4 เท่า แต่ก็ยังน้อยกว่างบประมาณสำหรับบำนาญข้าราชการ
- เมื่อพิจารณาจากทัศนที่อยู่วางมาตรฐานตรงกลาง (moderate scenarios) รูปแบบที่ 1-4 จะทำให้งบประมาณบำนาญทั้งหมดคิดเป็นสัดส่วนของ GDP ใกล้เคียงกัน
 - แต่ถ้าพิจารณาจากสัดส่วนของ GGE รูปแบบ 1 และ 4 จะแตกต่างกันประมาณ 10% ของ GGE
- งบประมาณบำนาญทั้งหมด เป็นไปได้ และ จำเป็นต้องหาแหล่งรายได้เพิ่มขึ้น

ข้อพิจารณาเชิงนโยบาย

- ลดความเหลื่อมล้ำ และ เพิ่มความเป็นธรรม
- เพิ่มงบประมาณสำหรับบำนาญพื้นฐานให้ผู้สูงอายุ เพื่อคุ้มครองความยากจนทั้งสังคม
- รีบัตต์เคลื่อน เพื่อบรรเทาผลจาก “สินاميประชากร” รุ่นเกิดล้าน

การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Analysis)

การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Analysis)

วิธีวิจัย

- สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคลัง เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ และความคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนจนถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องระบบบำนาญแห่งชาติ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในบริบททางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เกี่ยวข้องกับการคลังสำหรับระบบบำนาญแห่งชาติ
- กำหนดกลยุทธ์ผลักดันทางการเมืองในการปฏิรูปภาษี เพื่อลดแรงต้านทาน และแสวงหาแนวร่วม
- พิจารณาแนวทางในการหารายได้สำหรับระบบบำนาญแห่งชาติในอนาคต

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

เครือข่ายประชาชน

1. นพ.วิชัย โชควิวัฒน์ (สภาผู้สูงอายุ)
2. คุณนิมิตร เทียนอุดม (ประชาชนเพื่อรัฐสวัสดิการ)
3. คุณนิติรัตน์ ทรัพย์สมบูรณ์ (We Fair)
4. คุณ ข.อ. (อดีต HelpAge)

นักวิชาการ

5. รศ.ดร. ม.อ. (จุฬาฯ)
6. ผศ.ดร. ศ.ภ. (จุฬาฯ)
7. ผู้แทนจากศูนย์นโยบายเพื่ออนาคต
8. รศ.ดร. ชัยรัฐมัย ธรรมบุษดี (มธ.)
9. ศ.ดร.พ.อ. (มธ.)
10. ดร.นงา วะสี (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วยฯ)

ข้าราชการประจำ

11. คุณ ว.น. (กระทรวงการคลัง)
12. คุณ ม.ศ. (กระทรวง พ.ม.)

ข้าราชการบำนาญ

13. คุณ ช.ช. (อดีตกระทรวง พ.ม.)

พรรคการเมือง / กลุ่มการเมือง

14. คุณศิริกัญญา ตันสกุล (พรรคก้าวไกล)
15. คุณธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ (คณะก้าวหน้า)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ

16. คุณ ต.ศ. (ตลาดหลักทรัพย์ฯ)
17. คุณ ป.อ. (คปภ.)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

18. คุณสุกสันต์ หนูสวัสดิ์ (เลขาธิการสมาคมสันนิบาตเทศบาล)

คนรุ่นใหม่

19. ตัวแทนกลุ่มพลังคลับ

สื่อมวลชน

20. คุณสฤณี อาชวานันทกุล (ปาสาละ)
21. คุณสมคิด พุทธิศรี (เว็บไซต์ 101)

อื่นๆ

22. คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (อดีตผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจและสังคม)

หมายเหตุ: ใช้ตัวอย่างกรณีไม่ได้ระบุว่าคุณอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลชื่อนามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์

ภาพรวม

ความครอบคลุม และเพียงพอ

บำนาญแห่งชาติ VS การออมเพื่อการชราภาพ

ภาพรวม

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ เห็นสอดคล้องกันว่าสวัสดิการผู้สูงอายุในปัจจุบัน ครอบคลุม แต่ไม่เพียงพอ แต่ยังเห็นแตกต่างกันว่า “ถัวหน้า” ควรรวมกลุ่มข้าราชการ ฯลฯ หรือไม่

นักวิชาการ

นักวิชาการ และ ภาคประชาสังคม เชื่อว่าปัจจุบันยังมีผู้สูงอายุที่ตกหล่น และหากเกิดสวัสดิการที่ไม่ถัวหน้าโอกาสตกหล่นจะมีมากขึ้น โดย ภาคประชาสังคม เสนอว่า ต้องมีการปรับเส้นความยากจนเป็นระยะ ๆ

กลุ่มเครือข่ายประชาชน

มองว่าควรจัดกลุ่มสวัสดิการแต่ละชั้นให้ชัด ประกอบด้วย
1) สวัสดิการขั้นพื้นฐาน 2) สวัสดิการจากการทำงาน
3) ส่วนเพิ่มจากการลงทุนส่วนบุคคล

- นักวิชาการ เชื่อว่าระบบบำนาญแบบร่วมจ่ายต้องเป็นแบบ “ถัวหน้า” และ “บังคับ” ในบัญชีส่วนบุคคล เพราะ “การออมคือการลงทุนระยะยาวในมนุษย์” ขณะที่ระบบบำนาญแห่งชาติจะ Demotivate ไม่ให้แรงงานเข้าระบบ

- ขณะที่ ภาคประชาสังคม มองว่าแนวคิดเกี่ยวกับการออมใช้ได้กับสวัสดิการขั้น 2) และ 3) เท่านั้น โดยบำนาญแห่งชาติอยู่ชั้น 1)
“บางคนอาจมีวินัยในการออมแต่ไม่มีเงินเพียงพอที่จะนำมาออม”

ข้าราชการ

ข้าราชการประจำ มองว่าถ้าใช้เส้นความยากจนเป็นเกณฑ์ เบี้ยยังชีพเพียงพอแล้วนั้นไม่เพียงพอ ขณะเดียวกันควรพิจารณารวมสวัสดิการด้านต่างๆ ของรัฐบาลเข้าด้วยกัน เช่น สวัสดิการรักษายาบาล เป็นต้น

ข้าราชการประจำ และ อปท. เห็นถึงความสำคัญของ “วินัยในการออม” ซึ่งทำให้คนมีศักดิ์ศรี ไม่แบมือขอใคร เช่น ในระบบ บำนาญแบบร่วมจ่าย ทั้ง กบข. และ กอช.

หน่วยงานด้านธุรกิจ

หน่วยงานด้านธุรกิจ ตั้งข้อสังเกตว่าความพอเพียงขึ้นกับพื้นที่ที่อาศัยด้วย

หน่วยงานด้านธุรกิจ เสนอว่าตามหลักการแล้วประชาชนต้องมี Safety Net แต่ก็ต้องมีการออมภาคบังคับ เพื่อสะสมทุนของตัวเองตั้งแต่เกิด

ภาคการเมือง

ภาคการเมือง เสนอว่า การให้เบี้ยยังชีพไม่ใช่สุขสบาย ไม่เยอะจนไม่ต้องทำอะไร แต่พอมีพอกิน ให้คนไปทำสิ่งที่อยากทำได้มากขึ้น

ภาคการเมือง ไม่ปฏิเสธถึงความสำคัญของระบบบำนาญแบบร่วมจ่าย โดยทำควบคู่ไปกับระบบบำนาญแบบไม่ร่วมจ่ายได้ แต่การร่วมจ่ายเพียงอย่างเดียว นั้น “Too Little Too Late”

กฎหมาย
และโครงสร้าง

การปรับปรุงกฎหมาย เกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ

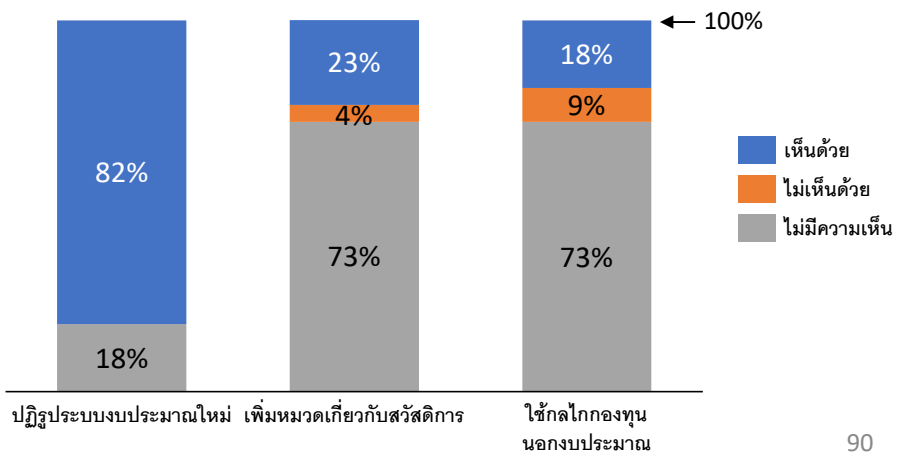
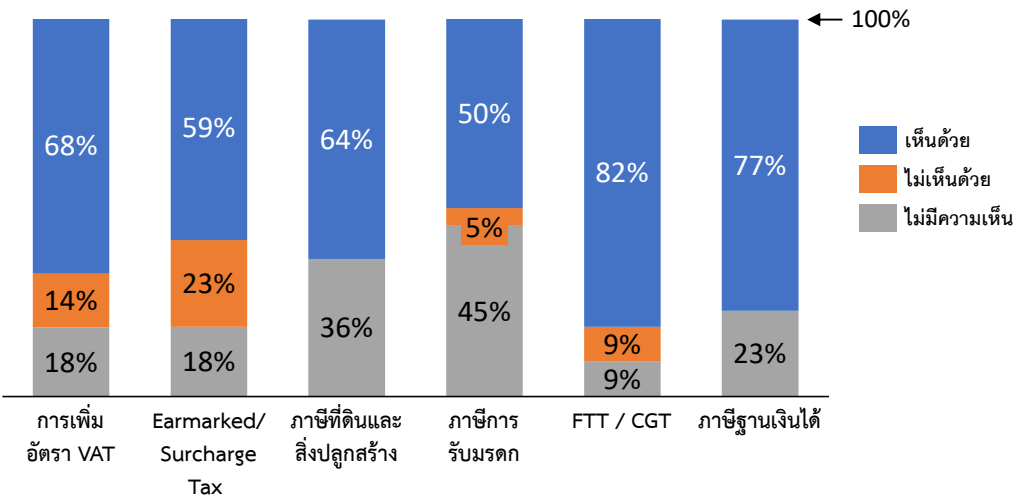
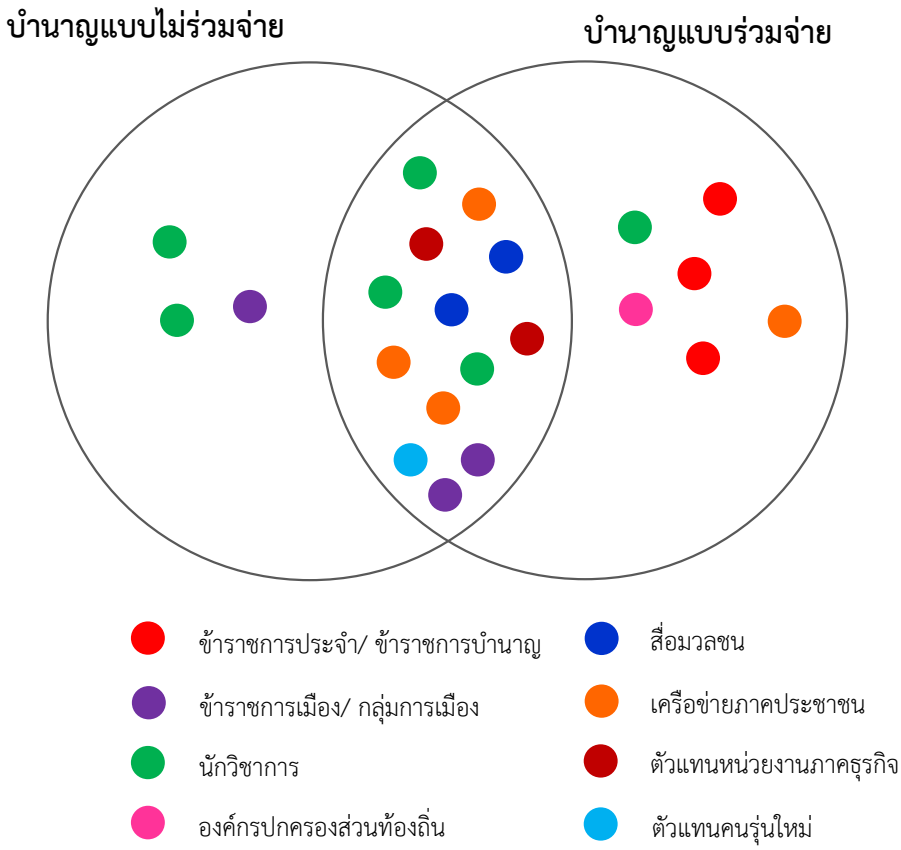
หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน ระบบบำนาญแห่งชาติ

 ภาพรวม	มีมุมมองแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน คือ 1) การร่างกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุฉบับใหม่ และ 2) การปรับปรุงกฎหมายเดิม	ส่วนใหญ่มองว่าควรมีหน่วยงานเฉพาะขึ้นมากำกับดูแลระบบบำนาญแห่งชาติ แต่ยังมีความแตกต่างทางความคิด ขณะที่ อปท. ควรทำงานในระดับปฏิบัติ
 นักวิชาการ	นักวิชาการ บางท่านยังมองว่าจำเป็นต้องยกร่างกฎหมายบำนาญแห่งชาติใหม่ทั้งฉบับ	- นักวิชาการบางท่าน มองว่า “เจ้าภาพ” ควรเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงการคลัง ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะที่กระทรวงการคลังเป็นเลขานุการ - นักวิชาการบางท่าน เสนอว่าควรเป็นหน่วยงานกึ่งอิสระที่ไม่สังกัดใคร และโปร่งใสตรวจสอบได้ คล้ายกับความเห็นของ <u>หน่วยงานด้านธุรกิจ</u> โดยหน่วยงานที่เกิดขึ้นต้องมี Stakeholders ครบทุกกลุ่ม
 กลุ่มเครือข่ายประชาชน	ผู้แทนสมาคมผู้สูงอายุ บางท่านยังมองว่าจำเป็นต้องยกร่างกฎหมายบำนาญแห่งชาติใหม่ทั้งฉบับ ขณะที่ <u>กลุ่มเครือข่ายประชาชนอื่น</u> มองว่าการแก้กฎหมายเดิมโดยเฉพาะ พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ ก็เพียงพอ โดยอาจเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนที่มาของรายได้	<u>กลุ่มเครือข่ายประชาชน</u> มองว่ากลไกเดิม ประกอบด้วย กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน (สำนักงานประกันสังคม) กระทรวง พม. และ อปท. มีการแบ่งหน้าที่กันดี หรืออาจพัฒนาเป็น “คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ” ได้
 ข้าราชการ	<u>ข้าราชการประจำ</u> มองว่าการแก้กฎหมายเดิมโดยเฉพาะ พ.ร.บ. ผู้สูงอายุ ก็เพียงพอ	<u>ข้าราชการประจำ</u> มองว่า “เจ้าภาพ” ควรเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงการคลัง ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะที่กระทรวงการคลังเป็นเลขานุการ <u>ข้าราชการบำนาญ</u> ชี้ว่า หน่วยงานดังกล่าวควรอยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี และอาจใช้รูปแบบ “ซูเปอร์บอร์ด” ในการบริหาร
 ภาคการเมือง	<u>ภาคการเมือง</u> มองว่าเพียงการแก้ไขระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดอยู่ก็น่าจะเพียงพอแล้ว	<u>ภาคการเมือง</u> มองว่ากระทรวง พม. และกระทรวงการคลังคือผู้รับผิดชอบหลัก โดยกระทรวง พม. ก็ต้องได้รับงบประมาณมากขึ้นด้วย หรืออาจใช้โมเดลของ สปสช. เป็นต้นแบบ

แนวทางการขยายฐานภาษีเพื่อสนับสนุนระบบบำนาญแห่งชาติ

ประเภทภาษี		 ผู้สนับสนุน	 ผู้คัดค้าน
 การเพิ่มอัตรา VAT ** ประมาณการรายได้เพิ่มขึ้น VAT 1 % มีรายได้เพิ่มขึ้น 75,600 ล้านบาท **		อำนวยความสะดวกให้รัฐได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย / มีโครงสร้างการจัดเก็บไม่ซับซ้อน / อัตรา VAT ของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ / อปท. จะได้รับส่วนแบ่งจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น	สร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่อยู่ในและนอกระบบภาษี / เพิ่มภาระให้กับประชาชนในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ / ไม่มีกลไกชดเชยผลกระทบที่มีต่อผู้มีรายได้น้อย
	 Earmarked และ Surcharge Tax	Surcharge VAT 1-3% เก็บเข้าไปไว้ในบัญชีการออมชราภาพส่วนบุคคล / Earmarked รายได้จาก VAT 1-3% กันไว้เพื่อใช้อุดหนุนรายจ่ายด้านสวัสดิการประชาชน	บิดเบือนหลักการจัดสรรงบประมาณที่ดี ขาดความยืดหยุ่น และอาจส่งผลกระทบต่อวินัยการคลังในระยะยาว
 ภาษีกลุ่มเงินได้ (Income Tax)	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	สนับสนุนให้ผู้มีเงินได้ทุกคนต้องยื่นแบบภาษี / ใช้ NIT เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานกับผู้มีรายได้น้อย / เพิ่มค่าลดหย่อนส่วนตัวและครอบครัว / ลดค่าลดหย่อนการออมและลงทุน	*ไม่มี*
	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ลดสิทธิประโยชน์ภาษี BOI / ปรับปรุงสิทธิประโยชน์การหักค่าใช้จ่ายที่กำกวมซับซ้อน / ลดแรงจูงใจในการวางแผนภาษีของกลุ่มทุน	*ไม่มี*
 ภาษีกลุ่มความมั่งคั่ง (Wealth Tax)	ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	หลบเลี่ยงการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ได้ยาก / รัฐบาลไม่ควรดึงเครื่องมือภาษีของท้องถิ่นไปใช้ทำนโยบาย / ลดค่าลดหย่อนที่ไม่จำเป็นลง / จัดเก็บ “ภาษีที่ดินรูปแบบก้าวหน้า”	*ไม่มี*
	ภาษีการรับมรดก	เสนอให้คำนวณภาษีจากกองมรดก / ออกกฎหมายทรัพย์สินเพื่อลดภาระและเพิ่มความโปร่งใสในการจัดการมรดก	มีช่องทางหลบเลี่ยงอยู่มาก / รายได้มีความผันผวนสูง / จัดเก็บเงินได้น้อย ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายดำเนินงานของเจ้าหน้าที่
	Financial Transaction Tax / Capital Gain Tax ** ประมาณการรายได้จากการเก็บ FTT ที่ 0.1% มีรายได้เพิ่มขึ้น 23,000 ล้านบาท **	จัดเก็บได้ง่ายและมีกฎหมายภาษีที่มีอยู่เดิมรองรับ (FTT) / มีฐานคิดเฉลี่ยทุกข้อเฉลี่ยสูง และนำไปใช้จัดเก็บกับ Gain อื่นได้ (CGT)	ทำลายภาพการแข่งขันในตลาดทุน เกิด Capital Flight และอาจมีการโยกย้ายเงินไปแหล่งลงทุนที่มีผลตอบแทนสูง
 ภาษีอื่น ๆ และรัฐพาณิชย์		เก็บ “ภาษีการใช้ถนน” เพื่อทดแทนรายได้ภาษีน้ำมันที่ลดลง / เพิ่มภาษีจากกิจกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น เชื้อเพลิงฟอสซิลหรือพลาสติก / แบ่งเงินจากกองทุนเพื่อพัฒนาสังคมของกองสลากฯ มาใช้สนับสนุนบำนาญแห่งชาติ	การขึ้นภาษีบุหรี่ ทำให้บุหรี่ดำนำเข้าตีตลาดง่ายขึ้นและกระทบต่อรายได้ของโรงงานยาสูบ / มีข้อถกเถียงด้านศีลธรรม และข้อกฎหมายต่อภาษีบนธุรกิจสีเทา / รัฐเข้าไป legalize กิจกรรมบนออนไลน์ได้ยาก เช่น พนันออนไลน์ 89

ผลสรุปการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการร่วมจ่ายและแหล่งรายได้

การปฏิรูประบบงบประมาณ เพื่อสนับสนุนระบบบำนาญแห่งชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดสรรงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณในภาพรวม

(1) การจัดสรรงบประมาณของไทยมีปัญหา ขาดประสิทธิภาพ และไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน

(2) งบประมาณแบบ Incremental Budgeting สร้างอำนาจต่อรอง ให้น่วยรับงบประมาณ ส่งผลให้การปฏิรูประบบงบประมาณทำได้ยากขึ้น

(3) ระยะเวลาในการจัดทำงบประมาณที่ยาวนานทำให้สมมติฐาน เปลี่ยนแปลงไปและไม่ทันต่อเหตุการณ์

(4) ประชาชนไม่มีพื้นที่ในการร่วมตรวจสอบและเสนอความเห็น ต่อผู้จัดทำงบประมาณ

(5) กฎหมายขาดความยืดหยุ่น ไม่เอื้อต่อการใช้จ่ายในยามวิกฤติ

(6) การลดขนาดหรือยุบเลิกหน่วยราชการทำได้ยาก

การจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการ

การจัดสรรงบประมาณตามเกณฑ์
ยุทธศาสตร์ อาจไม่เหมาะสม
(เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อยู่ในหมวดการกระจายอำนาจ)

ตัวชี้วัดด้านผู้สูงอายุ
ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ
ไม่สอดคล้องกับ
แผนผู้สูงอายุ

เงินอุดหนุนต่อหัว
สำหรับกลุ่มข้าราชการ
สูงกว่าประชาชนมาก

งบประมาณสวัสดิการ
ขาดความเพียงพอ คิดเป็น 2.59 % ของ GDP
(ค่าเฉลี่ยประเทศพัฒนาแล้ว เฉลี่ยร้อยละ 8 ของ GDP)

งบสวัสดิการปี 65 ถูกปรับลดลง
เกือบทุกหน่วยงาน ไม่สอดคล้องกับ
สถานการณ์เศรษฐกิจ

แนวทางการปฏิรูปและตรวจสอบถ่วงดุลการใช้งบประมาณ

1

จัดหมวดหมู่งบประมาณใหม่ และ
ลดรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตภาพ

- รวบรวมงบด้านสวัสดิการที่กระจัดกระจายมาจัดสรรใหม่
ในรูปสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (Social Protection Floor)
- ปรับลดรายจ่ายด้านกลาโหมและการป้องกันประเทศ
- เพิ่มงบลงทุนด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital Investment)

2

เพิ่มบทบาทสำนักงบประมาณของรัฐสภา
(Parliamentary Budget Office: PBO)

- เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสำนักงบประมาณของฝ่ายบริหาร
- จัดสรรให้มีงบประมาณทางเลือก (Alternative Budget)
- เปิดช่องทางให้มีการสำรวจเสียงสะท้อนของประชาชน (Public Hearing) ว่าต้องการให้จัดสรรงบประมาณในรูปแบบใด

3

จัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม
(Participatory Budgeting)

- ออกแบบโครงสร้างของระบบงบประมาณ โดยกันเงินส่วนหนึ่ง
ให้ประชาชนมีส่วนในการใช้เงินโดยตรง
- ในระยะเริ่มต้น อาจเริ่มทำโครงการเป็น Sandbox
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพราะมีขนาดไม่ใหญ่
มาก และสามารถสะท้อนเสียงประชาชนได้ทั่วถึง

กลยุทธ์ ผลักดัน

1 กลยุทธ์โดยทั่วไป

- ➡ สามารถใช้วิกฤตโควิดเป็นโอกาสในการผลักดันด้านสวัสดิการได้ และทำให้เรื่องบำนาญแห่งชาติเป็นเรื่องของทุกคน
- ➡ การผลักดันโดยเฉพาะภาษีต้องทำเป็น Package โดยเฉพาะลดนโยบาย Pro-rich เริ่มต้นจากภาษีฐานทรัพย์สิน ภาษีความมั่งคั่ง และภาษีที่มีแรงต้านจากคนส่วนใหญ่ต่ำ ๆ แล้วจึงขยายไปสู่ภาษีที่จะส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ เพื่อหาแรงสนับสนุนจากสังคมที่มีการพูดความเหลื่อมล้ำและสวัสดิการในมิติต่าง ๆ อยู่แล้ว
- ➡ การผลักดันนโยบายต่าง ๆ อาศัยเจตจำนงทางการเมืองเป็นสำคัญ และจะถ่ายทอดลงมายังผู้กำหนดนโยบายและข้าราชการในระดับปฏิบัติงาน รวมถึงได้รับการผลักดันจากการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมด้วย
- ➡ สามารถใช้โมเดลที่มีอยู่แล้ว อาทิ รูปแบบองค์กรของ สปสช. เป็นต้นแบบ

2 กลยุทธ์ด้านการสื่อสาร

- ➡ ควรสื่อสารให้ชัดว่าสิ่งที่เสียไป (ภาษี) เพื่อให้ได้อะไรมา (สวัสดิการ/เบี้ยยังชีพ)
- ➡ คุยนู้นฐาน %/GDP ง่ายกว่า ฐาน %/งบประมาณ
ขณะเดียวกันการพูดในเชิงรายจ่ายต่อหัว จะสื่อสารกับสังคมได้สัมฤทธิ์ผลกว่า
รายจ่ายสวัสดิการ/GDP แม้กระทั่งรายจ่ายสวัสดิการ/งบประมาณ
- ➡ ต้องสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ ให้เข้ามามี Dialogue ใช้ Influencer แล้วจึงคุยกับผู้กำหนดนโยบายหา Champion ในการพูดเรื่องนี้ขององค์กร ชวนคนที่ไม่คิดให้มาคิด

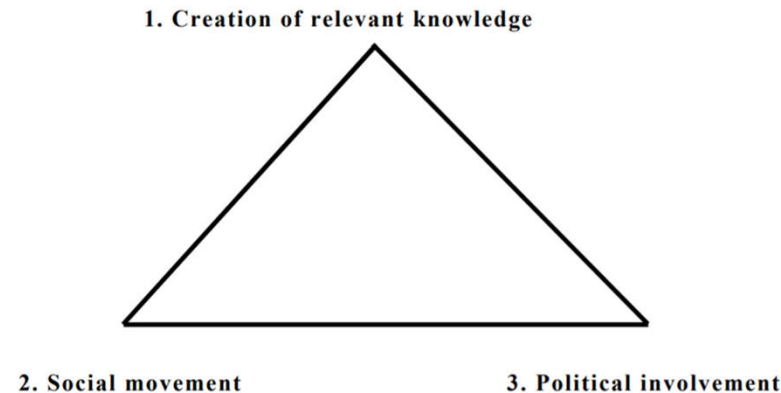
3 กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ

- ➡ สามารถเน้นย้ำด้านบวกของสวัสดิการต่อเศรษฐกิจ เช่น
 - เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ (หาว่ามี Economic Multiplier เท่าไร)
 - เป็น Automatic Stabilizer
 - รวมถึงลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

- สร้างการขับเคลื่อนในลักษณะของสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา คือ **ภาควิชาการ ภาคประชาชน และ ภาคนโยบาย** ซึ่งมีความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างทั้งสามภาคส่วน เพื่อจัดสรรทรัพยากรในการสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และจัดลำดับความสำคัญงบประมาณใหม่ (budget reprioritization)

ยุทธศาสตร์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา”

- ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนปัญหาที่ยากลำบากในสังคม (นพ.ประเวศ วะสี)
- ประเทศไทยเคยใช้ยุทธศาสตร์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” จนสามารถสร้างระบบ “หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า” ได้สำเร็จ
- ความร่วมมือเชิงเครือข่ายทั้งภาคความรู้ ภาคความเคลื่อนไหวทางสังคม และ ภาคนโยบาย
- ต้องทำให้การเชื่อมโยงความร่วมมือ (interconnectedness) เข้มแข็ง

Reference: Wasi P (2000) Triangle that moves the mountain and health systems reform movement in Thailand. Health Systems Research Institute (HSRI). https://www.who.int/hrh/en/HRDJ_4_2_06.pdf

หลังวิกฤตต้มยำกุ้ง ประเทศไทยสามารถมีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า
หลังวิกฤต COVID-19 ประเทศไทยควรมี “ระบบบำนาญที่พึงปรารถนา”

สิ่งที่ควรดำเนินการในขั้นต่อไป

- กำหนดให้ระบบบำนาญแห่งชาติ เป็นวาระแห่งชาติ (national agenda) ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบ
- แก้ไขกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัด เพื่อให้มีการกำหนดสวัสดิการถ้วนหน้าด้านบำนาญ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนมีสิทธิได้รับ และสามารถคุ้มครองความยากจน จากเส้นความยากจนในแต่ละปี เช่น แก้ไข พรบ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เป็น "พรบ.ผู้สูงอายุและบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ พ.ศ. 2546" พร้อมทั้งแก้ไขให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นบำนาญพื้นฐานแห่งชาติ และสามารถมีแหล่งรายได้เพิ่มมากขึ้นสำหรับกองทุนผู้สูงอายุ ตามข้อเสนอของ คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎร (2564) เป็นต้น
- สร้างระบบฐานข้อมูล โดยกำหนดให้ผู้ที่ต้องการเบี้ยผู้สูงอายุส่วนเพิ่มเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ในวัยทำงาน
- ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุให้เป็นรูปธรรม ทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทำงานนานขึ้น ขอรับบำนาญช้าลง และส่งเสริมการออม
- เสนอให้มีการทบทวนนิยาม “การเริ่มนับอายุของผู้สูงอายุ” ให้เพิ่มมากกว่า 60 ปี และขยายเวลาในการ “เกษียณอายุ” จากการทำงาน (ทั้งภาครัฐและเอกชน) โดยอาจจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายบางฉบับ